

DE OORLOG, 5 december 1914
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27899]

[Zaterdag 5 December 1914]

Inhoudsopgave 5 december 1914

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27899]	1
DE OORLOG	2
Op het Westelijk oorlogstoneel.	2
Officieele Duitsche berichten.	2
Officieele Fransche berichten.	2
In België en Frankrijk.	3
Een rectificatie.	3
Het einde van de eerste oorlogsphase.	3
Op het Oostelijk oorlogstoneel.	4
Officieele Duitsche berichten.	4
Oostenrijksch legerbericht.	4
Op het Zuidelijk oorlogstoneel.	4
De inneming van het Zigeunereiland bij Belgrado.	4
TURKIJE.	5
Tegenspraak.	5
De Sultan van Turkije.	5
v. Bülow naar Rome.	5
Geen inval en geen verontschuldiging.	5
De Keizer te Berlijn.	6
Een Duitsch schip gestrand.	6
Een Spaansch oordeel.	6
Cholera in Duitschland.	6
Minister Solf in een kogelregen.	6
Een Engelschman door een Duitschen Krijgsraad veroordeeld.	7
De haat der Duitschers tegen Engeland.	7
De Rijksdag-zitting.	7
ENGELAND.	10
Britsche invoeren in Australië.	10
Brieven van overal.	10
RUSLAND.	11
Een Tolstojaan in den oorlog.	11
Generaal Rennenkampf.	11
ZWEDEN.	12
De Zweedsch-Deensche kabel.	12
ITALIË.	12
Een rede van minister-president Salandra.	12
ZUID-AFRIKA.	12
Generaal De Wet.	12
Nederland en de oorlog.	13
Voortgang Handel en Bedrijven.	13
INGEZONDEN STUKKEN.	13
Paspoorten.	13
[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27899]	14
DE OORLOG	14
De algemeene toestand.	14
Op het Westelijk oorlogstoneel.	15
Fransch communiqué.	15
Een officieel Fransch rapport.	15
Verdun.	16
Duitsche voorzorgsmaatregelen.	16
Aan de Lotharingsche grens.	16
De verdediging van den Elzas.	16
Hoe de slag aan de Marne gewonnen werd.	16
In het Britsche hoofdkwartier.	18
Op het Oostelijk oorlogstoneel.	18
Russische berichten.	18
De Duitsche verliezen door den vijand geschat.	18
Oorlogsbuit.	18
Een Engelsch oordeel.	18
BELGIË.	19

De Duitschers te Antwerpen.	19
ENGELAND.	19
De Koning naar het front. - Historisch tooneel.	19
Een mijnenlegger.	20
Het interview met Kitchener.	20
Nieuw-Zeeland en het moederland.	20
Het nieuwe Engelsche leger.	20
Engelsche persstemmen over de rede van den rijkskanselier.	20
De Engelsche vloot.	21
Joden in het leger.	21
De voetbalquaestie.	21
Opruiming in Ierland.	21
DUITSCHLAND.	21
De Duitsche vredesvoorwaarden?	21
De bommen in de fabriek van Krupp.	22
TURKIJE.	23
In den Kaukasus.	23
Griekenland en Turkije.	23
VEREENIGDE STATEN.	23
Levering van oorlogsbenodigdheden.	23
De opvatting in de Vereenigde Staten.	23
ZUID-AFRIKA.	23
Nederland en de oorlog.	24
Belgisch Spoorwegpersoneel.	24
Geen toegang.	24
Postverkeer met Duitschland.	24
Bergen op Zoom-Antwerpen.	24
Op het Westelijk oorlogstooneel.	24
De strijd in België.	24
ENGELAND.	25
Spionitis.	25
ZUID-AFRIKA.	25
De gevangenneming van De Wet.	25

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

10 **De Oostenrijkers in Servië. - De Rijksdagzitting. - Een rede van minister-president Salandra.**

Op het Westelijk oorlogstooneel.

Officieele Deutsche berichten.

15 BERLIJN, 4 Dec. wordt door het groote hoofdkwartier gemeld:

Op het westelijk oorlogsterrein werden de Fransche aanvallen op onze troepen in Vlaanderen herhaaldelijk afgeslagen. Eveneens in het gebied ten noordwesten van Altkirch, waar de Franschen belangrijke verliezen leden.

Officieele Fransche berichten.

20 De mededeeling van de Fransche legatie te 's-Gravenhage van heden luidt als volgt:

In België valt een vrij levendig onderhouden beschieting te vermelden tegen Nieuwpoort, tegen Lampernisse ten westen van Dixmuiden en ten zuiden van Yperen. Aan de Aisne, in de streek van Craonne en van Reims, ging de dag kalm voorbij. De beschieting van Reims heeft sedert 1 December 's avonds opgehouden.

25 In het Argonnenwoud hebben wij vrij hevige aanvallen te verduren. De vijand heeft het vooruitstekend noordwestelijk gedeelte van het Gruerie-bosch in de lucht laten vliegen.

Op den rechteroever van de Moezel hebben wij Lesmeriels bezet, op 4 kilometer noord-oostelijk van Pont à Mousson.

30 In de Vogezen hebben onze troepen op schitterende wijze Tête de Faux (ten zuiden van het dorp Bonhomme-Diedelshausen) genomen, hetwelk een belangrijk punt genomen, hetwelk een belangrijk punt vormt dat den heuvelkam aan de grens beheerscht en den Duitschers tot waarnemingspost diende.

35 Terwijl wij voortgaan met in den Elzas vooruit te gaan, hebben wij het station van Burnhaupt bezet en ons ingericht op de lijn Aspach-Pont d'Aspach-Burnhaupt, ten zuid-oosten van Thau.

In België en Frankrijk.

PARIJS, 4 Dec. (Reuter.) (Communiqué.) In België: Bij tusschenpoozen was er een vrij levendig geschotvuur tusschen de spoorlijn Yperen-Roesselaere en de weg van Becclaere naar Passchendaele, waar de vijandelijke infanterie, zonder succes echter, trachtte terrein te winnen.

Van de Somme tot in Argonne was het rustig op het geheele front.

In Argonne worden verschillende aanvallen van Duitsche infanterie afgeslagen o.m. te Racorne ten noordwesten van het bosch La Grurie.

In Woëvre en Lotharingen eenige kanonnades.

BERLIJN, 4 Dec. (W. B.) Uit Genève wordt aan den "Berl. Lok.-Anz." bericht: "De voortgezette arbeid aan de versterkingswerken, bij Nieuwpoort en ten zuiden van Yperen door de troepen der geallieerden, die hun stellingen in het overstroomde gebied moesten opgeven, opgeworpen, ondervond ernstige stoornis door het Duitsche zware geschut.

De Duitsche artillerie heeft, zooals uit het rapport van generaal Joffre blijkt, zich zeer gunstige steunpunten weten te verschaffen ten westen van Elens, vooral bij Aix Roulette en in het Woëvre-gebied.

Een rectificatie.

BERLIJN, 4 Dec. (W. B.) Ter zake van het officieele bericht uit Parijs, dat de Fransche troepen op 2 dezer Boven- en Beneden-Aspach in den Elzas zouden hebben veroverd, vernemen wij van bevoegde zijde, dat bij Boven-Aspach slechts een post werd genomen, die vrijwillig door de Duitsche troepen werd verlaten. Beneden-Aspach is nog steeds in handen der Duitschers.

Het einde van de eerste oorlogsphase.

Na de belangwekkende legerorder van generaal Joffre, gisteren door ons vermeld, vinden wij thans in het "Journal des Débats" een gedetailleerd verslag van den slag aan de rivier de Ourcq, waar, tijdens den slag aan de Marne, het leger uit Parijs den Duitschen rechtervleugel bestookte.

Langzamerhand komt er dus eenig licht in de duisternis, welke de gebeurtenissen omhult, waarmede de eerste phase van den oorlog op het westelijk oorlogstooneel, n.l. het offensief der Duitschers, eindigde.

Het resumé werd door een officier ter plaatse aan eenige journalisten gegeven.

Den derden September verwachtte men, dat de Duitsche rechtervleugel (Generaal v. Kluck) zou trachten zijn forschen opmarsch voort te zetten en zich op Parijs te werpen. De vijand stond toen te Senlis. Tusschen hem en de vooruitgeschoven werken van het versterkte kamp van Parijs stond het leger van generaal Mannoury, n.l. het zevende legerkorps onder de bevelen van generaal Vautier, bij Louvres, en het korps van generaal de Lamaze bij Mesnil-Amelot. Meer naar het oosten bevonden zich enkele territoriale afdeelingen, die zoo goed en zoo kwaad als het ging het verband met het Engelsche leger moesten onderhouden, dat in de algemeene terugtrekkende beweging reeds ten zuiden van de Marne was gekomen.

Tegen alle verwachting bleef het den 4en September rustig. De Duitschers hebben hun opmarsch gestaakt of liever van richting doen veranderen: de Fransche verkenningsorganen toch rapporteerden, dat het IIe Pruisische korps, in plaats van te rukken naar Parijs, naar Nanteuil-le-Haudoin marcheert. Bovendien wordt spoedig bekend, dat het IVe reservekorps het IIe in die richting volgt. Daarmede is de taak, toegewezen aan de Fransche strijdkrachten, welke de vijand schijnt te veronachtzamen, plotseling gewijzigd: in plaats van Parijs te dekken, moet generaal Maunoury trachten den Duitschen rechtervleugel om te trekken en in de flank te bedreigen. Hij marcheert naar de Ourcq, vervolgens naar Chateau-Thierry, aldus samenwerkende met den frontaanval, waarmede generaal Joffre besloten heeft de Duitschers, die de Marne zijn overgetrokken, tot staan te brengen.

Generaal de Lamaze valt op de hoogten van Montgé en Monthyon de achterhoeden aan van het IVe reservekorps, daar het gros van Von Kluck's leger alreeds op den zuidelijken Marne-oever staat, ter vervolging van het Engelsche leger. In den avond van den zesden September is hij erin geslaagd zich vast te zetten in de lijn Chambry-Barcy-Marcilly (ten noorden van Meaux.) Intusschen heeft het VIle legerkorps, dat uit het Westen moest komen, langs den linkervleugel van generaal de Lamaze opmarcheerende, het front Puisieux-Acy-en-Multien-Etavigny bezet.

Generaal Joffre zendt bericht, dat het Ve leger een groot succes heeft behaald aan de Marne; de opperbevelhebber verzoekt generaal Mannoury zijn omtrekkende beweging tegen den Duitschen rechtervleugel met kracht in oostelijke richting voort te zetten.

Naspeuringen van Paul Theelen: 5 december 1914

Maar spoedig vermeederen de moeilijkheden, aan deze operatie verbonden. Niet alleen
105 toch heeft het IVe reservekorps front gemaakt tegen derf Franschen aanval, die zijn
rug bedreigde, en heeft zich krachtig in het terrein vastgezet, vooral ter hoogte van
Tracy, maar ook hebben de IIe en IXe Pruisische legerkorpsen de Marne weer weten over
te trekken en vervolgens de Ourcq, zonder vastgehouden te zijn door de Engelschen,
die te langzaam naar het noorden volgen. Dit zijn ongetwijfeld de handige bewegingen
110 van generaal v. Kluck, waarvan generaal Joffre in het communiqué over den Marne-slag
melding maakte. Het IIe korps werp ons VIIe korps uit Acy-en-Multien en valt in den
avond van 7 September diens linkervleugel, te Etavigny, krachtig aan.

Hier wijken onze troepen en trekken terug op Bouillancy en Villers-St. Genest.
Generaal Mannoury trekt nu alles wat hij aan reserves heeft, aan op dit punt, maar in
den avond van 8 September wordt het duidelijk, dat onze oostwaartsche beweging
115 mislukt is. Onze linkervleugel is achterwaarts omgewrongen en maakt thans front naar
het noorden. Generaal Mannoury ontvangt nog wel het IVe legerkorps, uit de omgeving
van Parijs per trein aangevoerd, ter versterking, maar een van zijn divisies moet te
hulp gezonden worden aan de Engelschen, die overmachtige strijdkrachten tegenover
zich vermoeden.

120 Thans is de toestand aldus:

In plaats van den Duitschen rechternvleugel te omtrekken, moet Mannoury zorgen niet
zelf omvat te worden. Om daaraan te ontkomen ontbiedt hij op zijn linkervleugel, naar
Nanteuil-le-Haudouin, alles wat nog ter beschikking is van het IVe korps, welke
125 onderdeelen per trein, per auto (gedeeltelijk in te Parijs gerequireerde autotaxis)
en te voet aanrukken. Intusschen is de toestand nog ernstiger geworden: Duitse
troepen worden gesignaleerd op den weg van Nanteuil naar Senlis, deboucheerende uit
Baron (d.w.z. de terugtocht naar Parijs bedreigende.) Terzelfder tijd verneemt men
van door de cavalerie gevangen genomen Duitschers, dat dit landweertroepen zijn, tot
130 dusverre belast met de dekking der étappelijnen, doch op dit critieke oogenblik in
het front gezonden.

In den laten namiddag van 9 September moet ons IVe korps in de omgeving van Nanteuil
terugtrekken – men vraagt zich af hoe de toestand morgen zal zijn. Maar de
opperbevelhebber wenscht, dat ten koste van alles stand zal worden gehouden, om het
succes op het slagveld aan de Marne te behouden.

135 In verband daarmee brengt generaal Boëlle, commandant van het IVe korps, zijn
troepen in stelling twee K. M. ten noorden van Nanteuil en besluit daar liever te
sterven dan te wijken.

De positie is moeilijk, zijn gevechtlinie loopt door een vlakte, waar de troepen
140 geen enkele dekking of eenig steunpunt vinden. Maar 's nachts geeft generaal
Mannoury, in de overtuiging, dat degene overwonnen is die zich bij zijn échec
neerlegt, bevel tot een algemeen offensief in den vroegen morgen van 10 September.
Men rukt op... en krijgt slechts voeling met de vijandelijke achterhoede.

Blijkbaar zijn de Duitschers, even vermoeid en meer geleden hebbende dan wij, hoewel
145 zij den vorigen dag nog allerhevigste aanvallen hadden gedaan, tot de overtuiging
gekomen, dat zij het niet meer konden houden. Zij beginnen een terugtocht, die pas
eindigt achter de Aisne-linie.

Na dit overzicht van Fransche zijde, mag men thans met belangstelling uitzien naar
een Duitse uiteenzetting.

150 **Op het Oostelijk oorlogstoneel.**

Officieele Duitse berichten.

BERLIJN, 4 Dec. (W. B.) Officieel wordt door den generalen staf medegedeeld:
Op het oostelijk oorlogsterrein werden de vijandelijke aanvallen ten oosten der
Masurische meren afgeslagen, waarbij de Russen belangrijke verliezen leden.
155 Ons offensief optreden in Polen heeft een normaal verloop.

Oostenrijksch legerbericht.

WEENEN, 4 Dec. (W. B.) (Officieel.) In de Karpathen, West-Galicië en Zuid-Polen bleef
het gisteren in het algemeen kalm.

160 De gevechten in Noord-Polen duren voort.

Op het Zuidelijk oorlogstoneel.

De inneming van het Zigeunereiland bij Belgrado.

(Corr. Norden.) Over de inneming van het Belgradosche Zigeunereiland verneemt de
165 "Lok. Anz." uit Boedapest: Een belangrijke operatie, in de militaire actie, die in de
inneming van Belgrado haar bekroning vond, vormde de verovering van het groote
Zigeunereiland in de Save, op 3 K.M. afstand van den mond der Save. Het eiland is
ongeveer 5 K.M. lang en op de breedste plaats ongeveer 2 K.M. van den oever der Save

170 verwijderd en wel zoodanig, dat de voornaamste arm der rivier noordelijk van het
eiland, d. w. z. langs den Hongaarschen oever stroomt. Hiermede is de tactische
betekenis van het eiland verklaard, want de bezitter van het eiland is steeds in
staat het scheepvaartverkeer in de Save belangrijk te belemmeren, bovendien kan hij
de spoorwegbrug over den benedenloop der Save tot den mond en hiermede het geheele
175 Savefront der stad Belgrado flankeren. De verdediging van het eiland wordt hier
vergemakkelijkt door de omstandigheid, dat van de heuvelen oostelijk van Belgrado de
geheele noordzoom van het eiland met geschutvuur kan worden geflankeerd. In verband
hiermede hebben de Serviërs het eiland onmiddellijk bij den aanvang van den oorlog
bezet, daar omvangrijke versterkingen aangelegd en er een sterk steunpunt bij de
180 verdediging van Belgrado van gemaakt. Hierdoor werd het front van Belgrado uit een
vijftal K.M. westwaarts verlengd en als voortzetting van dit front diende een
moerassige strook grond, welke door zijn geaardheid een uitnemende directe
flankbedekking vormde. Den 30sten November ondernamen de Oostenrijksche troepen, door
het vuur van de Donau-monitors ondersteund, den aanval op het Zigeunereiland. Een
hevige, urenlange strijd ontbrandde. De troepen voerden den aanval met schitterenden
185 heldenmoed uit, ondanks het moorddadig vuur wierpen zij zich op de versterkingen on
namen ten slotte stormenderhand van het geheele eiland bezit. Wie van de Servische
bezetting niet was omgekomen, werd gevangen genomen. Onder de gevangenen bevonden
zich vele Fransche artilleristen; ook bevonden zich onder de talrijke buitgemaakte
kanonnen vele Fransche stukken. Dank zij de inneming van het Zigeunereiland was het
190 mogelijk geworden Belgrado ook van de zijde van de rivier aan te vallen. (De Fransche
artilleristen en Fransche kanonnen zijn natuurlijk afkomstig van het Fransche
bezettingscontingent, dat evenals de andere internationale troepen uit Skoetari werd
teruggetrokken. Red. H.)

195 WEENEN, 4 Dec. (W. B.) Officieel wordt bericht: Gisteren is Belgrado plechtig door de
Oostenrijkers in bezit genomen. Zonder strijd vervolgen onze troepen aan het
noordelijk gedeelte van het front hunnen opmarsch en 300 man werden daar gisteren
gevangen genomen. Ten westen en ten zuidwesten van Arandjelowatz (tusschen de
Koloebara en de Morawa) belet een sterke vijandelijke legermacht, die door krachtige
200 aanvallen, welke echter alle werden afgeslagen, den terugtocht der Servische legers
tracht te dekken, het voorwaartsdringen van onze troepen.

TURKIJE.

Tegenspraak.

205 KONSTANTINOPEL, 4 Dec. (W. B.) (Communiqué uit het hoofdkwartier.) Volgens de
Russische officieele berichten, zou het Sinai-schiereiland door onze troepen totaal
ontruimd zijn, twee onzer aan de Kaukasische grens ageerende divisies tot de helft
teruggebracht en eenige van onze bataljons geheel en al vernietigd zijn en zou verder
een divisie-commandant gesneuveld en een andere gedeserteerd zijn.
210 Het met een door ons behaalde overwinning geëindigd gevecht zeer dicht bij het Suez-
kanaal, waarbij de Engelschen twee officieren en een groot aantal soldaten verloren
en wij een groot aantal krijgsgevangenen maakten, is een afdoend bewijs, dat het
Sinai-schiereiland in onze handen is.
De berichten omtrent de ontzaglijke verliezen, die onze troepen, die aan de
215 Kaukasische grens staan, zouden hebben geleden en omtrent den dood van den
bevelhebber eener divisie, zijn ten eenemale onjuist. De mededeeling, dat een
divisie-commandant gedeserteerd zou zijn, is zelfs geen tegenspraak waard.

De Sultan van Turkije.

220 KONSTANTINOPEL, 4 Dec. (W. B.) De Sultan begaf zich gistermiddag naar het oude Serail
om daar zijn devotie te verrichten bij den mantel van de profeet en tegenwoordig te
zijn bij de gebeden, voor de zege der Turksche wapens, die door den Sjeik ul Islam
werden verricht.

225 DUITSCHLAND.

v. Bülow naar Rome.

**BERLIJN, 4 Dec. (W. B.) Aangezien de ambassadeur te Rome, v. Flotow, wegens
gezondheidsredenen met langdurig verlof gaat, droeg de Keizer Fürst v. Bülow de
waarneming van diens ambt op.**

230 **Geen inval en geen verontschuldiging.**

BERLIJN, 4 Dec. (W. B.) Volgens een Reuterbericht zou de Duitsche regering wegens
een inval in Angola de Portugeesche regering verontschuldigingen hebben aangeboden.
Dit bericht is onjuist.

235 Van een Duitschen inval in Angola is hier niets bekend, dus kan er ook geen sprake
zijn van verontschuldigen.

De Keizer te Berlijn.

240 BERLIJN, 4 Dec. (W. B.) Het groote hoofdkwartier meldt: De keizer kwam gisteravond te
Berlijn aan, voor een kort verblijf.

Een Duitsch schip gestrand.

245 LONDEN, 4 Dec. (Reuter.) Lloyds verneemt uit Bergen, dat het Duitsche stoomschip
"Friedrich Wilhelm" op de kust liep bij Odde, en nu op een zandbank aan den grond
zit.

[Odde ligt diep in Noorwegen. Het Duitsche schip is waarschijnlijk de Hardanger fjord
binnengelopen en aan het einde daarvan, in de Samlen-fjord, op de kust geraakt.]

Een Spaansch oordeel.

250 Een aantal Spaansche professoren uit Barcelona heeft een schrijven gericht aan een
Berlijnschen professor, voorzitter van het Congres voor Aesthetica, waarin zij
verklaren, dat naar hunne overtuiging Duitsche troepen, zoo zij gedwongen waren
kunstmonumenten te vernielen, daartoe slechts overgingen, om hun eigen leven te
verdedigen.

255

Cholera in Duitschland.

De "Norddeutsche Allg. Zeit." bevat de mededeeling van het keizerliche
"Gesundheitsamt", dat in Opper-Silezië eenige gevallen van cholera zijn voorgekomen.
Redenen tot ongerustheid zijn er echter niet, zoo wordt aan het bericht toegevoegd.
260 Geen enkel Duitsch onderdaan is tot nog toe door de ziekte aangetast, een bewijs, dat
heb gelukt is de overgebrachte gevallen te isoleeren.

Er zijn tot nu 36 cholera-gevallen geconstateerd, waarvan drie bij Oostenrijksch-
Hongaarsche soldaten. Al die ziektegevallen hebben zich voorgedaan in de laatste drie
weken van de maand November.

265

Minister Solf in een kogelregen.

Uit Brussel wordt aan den "Bel. Lok.-Anzeiger" gemeld: Eenige dagen geleden bezocht
de staats-secretaris van koloniën dr. Solf met een paar heeren de stad Antwerpen, om
den toestand daar uit eigen aanschouwing te leeren kennen. Hij kon echter slechts
270 constateeren, wat anderen reeds voor hem hadden gezien, nl. dat er nog geen sprake
van is, dat het oeconomische leven weer begint, al is het hier en daar ook reeds vrij
druk in de straten. Van uit Antwerpen vertrok hij per automobiël naar Brugge en van
daar naar de zee. Hij passeerde Ostende, dat nog kort geleden door de Engelschen
gebombardeed was. Zonder succes overigens, daar de Duitsche stellingen absoluut

275 buiten schot liggen. In Ostende is door de Engelschen niet veel onheil aangericht.
Een paar hotels aan het strand schijnen vooral geleden te hebben. Vervolgens ging de
tocht verder tot bij Nieuwpoort, vanwaar men naar Dixmuiden wilde. De auto kwam nu
reeds op gevaarlijk terrein. Er werden inlichtingen ingewonnen bij een paar
schildwachten achter het dorpje Beest en men kreeg ten antwoord, dat men over den

280 straatweg naar Dixmuiden kon rijden. Nauwelijks was de wagen op dezen weg of het
begon onrustbarende te fluiten. De passagiers begrepen gauw wat er aan de hand was en
tot verdere verduidelijking, vlogen nu nog eenige kartetsen nader. De auto vormde een
voortreffelijke schijf. Want de weg ligt hooger dan het land. Op zeshonderd meter

285 afstand liepen evenwijdig met den weg de Engelsche loopgraven, waaruit onophoudelijk
op den wagen werd geschoten. Plotseling sprong een band, getroffen door een kogel. De
wagen hield stil en de chauffeur sprong er af, om – onder den kogelregen – de schade
te bekijken. Als de wagen echter maar één minuut stil bleef staan, zouden allen naar

290 de haaien zijn geweest, want een betere schijf dan de wagen, die op de verhooging
scherp tegen den middaglucht afstak, konden de Engelschen zich niet wenschen. Een der
passagiers pakte den kalmen chauffeur dus bij den kraag en verder ging het. Reeds
hadden de Engelschen zich ingeschoten, want nauwelijks was de wagen in beweging of
de kogels hagelden neer op de zoeven verlaten plaats. Gelukkig was men niet ver meer

van Dixmuiden. Toen men achter de eerste huizen dekking had, werd stil gehouden en
gerepareerd. Hoe moest men echter weer uit het nest weg komen? Onderdak is er niet te
295 vinden. Alles was stukgeschoten. De 42-centimeter granaten hadden heele huizen in
puin gelegd. Een kleine bezetting ligt nog in Dixmuiden, zij kampeert in de paar
kelders, die nog bewoonbaar zijn. De manschappen wisten ook niet precies hoe men weer

naar bewoonde streken konden komen. Zoo besloot men langs paden, die aan den anderen
kant uit de stad leiden, zijn geluk te beproeven en met groote moed gelukte het den
300 weg naar Gent te bereiken.

Een Engelschman door een Duitschen Krijgsraad veroordeeld.

Naar de Berlijnsche bladen mededeelen, is de Engelsche krijgsgevangene Lonsdals door den Krijgsraad van de immobiele garde veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf wegens verzet en mishandeling tegenover een meerdere voor de verzamelde troepen 305 begaan in het veld. Lonsdale lag in het gevangenen-kamp te Döberitz. De gevangenen moeten daar beurtelings naar de tenten, waarin zij zijn ondergebracht op een trompet-signaal zich melden voor den arbeid. Toen den negenden November dit teeken gegeven werd, kwamen de gevangenen niet voor den dag. De onder-officier gaf bevel alle tenten 310 te ontruimen. In tent 5 kwam het tot een ernstige botsing tusschen de lieden van den landstorm en de gevangenen. Toen een officier door de tent ging, waarin 350 gevangenen lagen en hun beval op te staan en aan te treden, klonken er van alle kanten spottende opmerkingen en het grootste gedeelte van de gevangenen hield zich ziek. Een landweerman legde aan op een, die weerspanning was, maar hij schoot niet, 315 uit vrees een ander te treffen. Bij het naar buiten drijven van de gevangenen werd gebruik gemaakt van de geweerkolven. De beklagde was nu woedend voor een van de landstorm-mannen gaan staan, had de vuist gebald en den man een stoot in de borst gegeven en een tweeden een slag in het gezicht, die echter niet hard aankwam. De onder-officier, die er intusschen bij gekomen was, trok zijn sabel en gaf den 320 vluchtenden aanvaller eenige houwen over den rug. De Engelschman ging nu van de eene tent naar de andere om zijn kameraden de wonden te laten zien, die hem met de sabel toegebracht waren. Den volgenden dag werd aan den geheelen troep straf opgelegd, omdat de dader zich niet gemeld had. Toen verklaarde Lonsdale de schuldige te zijn. In de rechtszitting waarschuwde de voorzitter de getuigen, dat zij zich niet door 325 haat tegen de Engelschen er toe mochten laten verleiden meer te zeggen, dan zij verantwoord konden. De beklagde zelf bekende de daad. Hij verklaarde ook, dat hem de bepalingen voor het gevangenen-kamp waren medegedeeld. Het O. M. wilde niet de hoogste straf, doodstraf of levenslange gevangenisstraf eischen en stelde voor de laagste straf, n.l. tien jaar gevangenis. Zoo luidde ook het vonnis van den 330 Krijgsraad.

De haat der Duitschers tegen Engeland.

Een luitenant van de landweer deelt aan de "Hannov. Kurier" mede, dat aan het front de officieren en soldaten elkander onderling niet meer begroeten met *Guten Tag* en 335 *Adieu*, maar met **Gott strafe England**, waarop de wedergroet luidt: *Er strafe es*.

De Rijksdag-zitting.

(Van onzen Berlijnschen correspondent.)

BERLIJN, 3 Dec.

340 Zoo indrukwekkend als de eerste oorlogs-zitting van den Rijksdag op 4 Augustus was de tweede van gisteren niet. Het kon ook niet anders. Toen verkeerde een ieder onder den geweldigen invloed van de binnen enkele dagen zich opéénstapelende wereldgebeurtenissen, die een mensch zoo overstelpten, dat het gevoel zich uitte moest in patriotische betoogingen. 345 Nu, vier maanden later, is men enigszins gewend geraakt aan het grootsche, heeft men zich ingeleefd in het buitengewone. En bovendien zijn, voor welke oorlogvoerende partij ook, de ondervindingen van deze oorlogsmaanden te somber, dan dat een vaak herhaald "Hoera" op zijn plaats zou zijn. Ernst, en niets dan kalme, waardige ernst is van pas, nu tienduizenden gedood en 350 verminkt werden, nu millioenen zuchten onder economische lasten. En zoo als men nu in Berlijn niet meer "Deutschland, Deutschland über alles" of "Die Wacht am Rhein" steeds door hoort zingen, zooals het luide patriotisme van straat verdwenen is, zoo moest ook thans in den Rijksdag een andere toon heerschen. Op den vierden Augustus werd telkens weer de redevoering van den rijkskanselier onderbroken door applaus en 355 gejuich. Nu hoorde men soms alleen een kernachtig "Bravo!" en slechts aan het slot werd den heer von Bethmann Hollweg een lange ovatie gebracht, hartelijk en welgemeend.

Zoo indrukwekkend als de vorige zitting was deze niet, maar, gelet op de tijdsomstandigheden, de ervaring en de gevolgen van deze vier oorlogsmaanden, stellig 360 in hooge mate sympathiek door den ernst en door de imponeerende, eensgezinde stemming van onwrikbaar vertrouwen in den goeden afloop voor Duitschland van dezen strijd tegen een geweldige overmacht. Het Duitsche volk is nu wel een volk van broeders geworden. Men merkte het gisteren in en buiten het gebouw van den Rijksdag. Op straat stonden honderden te wachten bij 365 alle portalen. Eén agent van politie was voldoende om de zwiigende menigte zoo ver terug te houden, dat de auto's de toegangspoorten konden bereiken. De menschen bleven

er zwiiggend wachten, tot de zitting afgeloopen was, wel twee uren lang. De directeur van den Rijksdag was zeer vrijgevig geweest met de entreekaarten voor het publiek. Zoo royaal, dat een half uur voor het begin van de zitting alle tribunes, ook die van het hof, de diplomaten, de bondsraadleden, overvol waren. Ja zelfs, dat het op de 370 journalisten-tribune wemelde van dames. Zoo ingedrongen stond ik tusschen menschen, die met de journalistiek geen andere relatie hebben, dan dat zij soms een krant lezen, dat ik geen ruimte had een velletje papier, een stukje potlood uit een zak te halen. Zelfs collega's in de veldgrijze uniform met het ijzeren kruis op de borst, 375 konden zich geen weg banen naar hun rechtmatige zitplaats. En toen het werkelijk niet anders ging; toen de bode geroepen moest worden om den dames aan het verstand te brengen dat het hier "nur für Herren" was, dienden ze met zacht geweld de deur uitgezet te worden. Waarop zij natuurlijk met vrouwelijke listigheid onmiddellijk door een andere deur weer naar binnen wipten.

380 Zoo vrijgevig was men zelfs geweest met het uitdeelen van kaarten, dat er dames en heeren toegelaten waren in de geheiligde zaal van de afgevaardigden. Hetgeen nooit tevoren vertoond is. Een oude bode schudde het grijze hoofd. Nun hört ja alles auf... Zelfs viel het den rijkskanselier niet gemakkelijk zich een weg te banen door de 385 menigte van ministers, staatssecretarissen en andere hoogwaardigheidsbekleeders in civiel en uniform, die op de bondsraad-estrade geen plaats vonden om op de beide voeten te staan, naar zijn stoel, waarop werkelijk nog geen heer of dame het ach gemakkelijk gemaakt had.

Een zestigtal afgevaardigden waren verschenen in het populaire veldgrijs. Bassermann, als majoor met het ijzeren kruis, was uit Antwerpen overgekomen. Op de plaats van 390 Ludwig Frank lag een lauwerkrans. Een paar rijen verder, op de bank van den Centrum-afgevaardigde Trimborn, die nu in Brussel mee helpt het civiele bestuur op pooten te zetten, geurde een bouquet roode rozen. Een zestigjarige werd gehuldigd. Niet één minister ontbrak, behalve die van oorlog. De heer von Falkenhayn is met den 395 keizer mee naar het oostelijk front. Minister von Tirpitz zat er in zijn admiraals-uniform, even joviaal kijkend als steeds, zijn gescheiden, lange bakkebaarden streelend. Minister von Breitenbach, de chef van de Pruisische spoorwegen, was in veldgrijs, dat hem echter niet zoo goed kleepte als den rijkskanselier, die nu hij er niet meer zoo bleek uitziet, een gezonde tint gekregen heeft, er wezen mag in de 400 generaals-uniform.

Een dame achter me, die net zoo lang over de teenen van journalisten geklommen was, tot ze de hoogste bankenrij bereikt had, riep, zoodra zij den heer von Bethmann Hollweg in de uniform zag: "Wie süß sieht er aus!" "Süß" was niet bepaald het goede 405 woord voor den martialen indruk, dien de rijkskanselier nu maakte, te meer opvallend, waar hij anders zoo weinig militairs over zich heeft.

Met de "Schneidigkeit" van de uniform scheen hij ook iets ongekend pootigs gekregen te hebben in zijn optreden. Soms sprak hij met zooveel klem – vooral toen het tegen Engeland ging – de linkerhand steunende op den knop van de sabel, dat men inderdaad 410 gelooven zou dat een generaal daar aan het woord was.

Het duurde wel heel lang, voor de president zeggen kon, waarop een ieder met spanning wachtte: "Der Herr Reichskanzler hat das Wort". Eerst moest de heer Kämpf zelf de volksvertegenwoordiger toespreken, hulde brengen aan leger en vloot, aan de 415 thuisblijvers, mannen en vrouwen, voor wie geen offer te groot is om mee te helpen van de ingewikkelde economische vraagstukken, welke het gevolg zijn van dezen oorlog.

De heer Kämpf las zijn zorgvuldig voorbereide redevoering voor. Hij trachtte met zijn niet zeer groot geluid de zaal te vullen, hetgeen hem zelden gelukte. In zulke oogenblikken voelt men het gemis van een voorzitter, die frisch en vrij, voor de 420 vuist weg, woorden weet te vinden, die het volk naar het hart gesproken zijn. Dan moesten er nog een massa formaliteiten afgedaan worden. Wat er ook in den Rijksdag gebeuren moge in deze groote tijden, het reglement van orde dient gehandhaafd met pijnlijke nauwkeurigheid. En dus werden er ingekomen stukken en verzonden antwoorden voorgelezen, moesten de inmiddels gestorven collega's herdacht worden en de namen genoemd van de opvolgers – de gelukkigen, die er gekomen zijn 425 zonder verkiezingsstrijd, vanwege den Godsvrede. Vervolgens diende het wetsontwerp, dat een ieder wel kende, meegedeeld te worden, het voorstel de regeering te machtigen opnieuw een leening van vijf milliard mark uit te schrijven, zoodra de vorige vijf milliard opgebruikt zijn.

Toen eindelijk kon de rijkskanselier het woord nemen.

Wie van hem verwacht heeft een uiteenzetting van de militaire situatie in oost en 430 west en ter zee, is bedrogen uitgekomen. Het zou trouwens te gevaarlijk zijn meer mede te deelen, dan dat door de dapperheid der Duitsche troepen de oorlog gevoerd wordt op vijandelijk grondgebied en dat de Duitschers daar zoo vast en sterk staan,

dat "wij met volkomen vertrouwen" de toekomst tegemoet kunnen zien. Maar de heer Von Bethmann Hollweg voegde hieraan toe: "Die Widerstandskraft der Feinde ist nicht
435 gebrochen. Wir stehen nicht am Ende der Opfer".
"Durchhalten", het begrip in dit woord opgesloten, een begrip den Duitschers
waarachtig niet vreemd, kon men het *Leitmotiv* noemen van deze zitting.
Allen, de voorzitter, de rijkskanselier, de heer Spahn, die een korte verklaring
aflegde namens alle burgerlijke partijen en zelfs ten deele de voorzitter van de
440 sociaaldemocratische fractie, Haase, zij waren overtuigd, dat de zegepraal komen zou
en komen moest, wanneer men dit "Durchhalten" beschouwt als het hoogste gebod. En de
Duitschers zullen het volhouden, te oordeelen naar de stemming gisteren bij de
regering, de volksvertegenwoordigers en het publiek in den Rijksdag. Men voelde den
ijzeren wil, die zich ook uitte in het onmiddellijk goedkeuren van
445 het regeeringsvoorstel.
Met algemeene stemmen op één na werd het wetsvoorstel binnen de vijf minuten
goedgekeurd. De sociaal-democraat Liebknecht weigerde zijn stem te geven aan deze
kredieten van vijf milliard. Gelukkig miste hij den moed om zijn houding, afwijkend
met die van de fractie, te motiveeren. Hij bleef zonder een woord te zeggen eenvoudig
450 zitten, toen alle anderen opstonden. Een pose natuurlijk. Niemand zou het hem kwalijk
genomen hebben, wanneer hij niet deelgenomen had aan deze bijeenkomst. Dat hij tegen
de kredieten was, wist men reeds uit zijn geschrijf in sociaal-democratische bladen,
die in het buitenland verschijnen. Hij wilde demonstreeren. En het gevolg zal zijn,
dat de fractie, die een dergelijke ongehoorzaamheid niet kan dulden, hem
455 waarschijnlijk uit haar verband knikkert. Het gerucht loopt reeds, dat de heer
Liebknecht de eer aan zichzelf zal houden en hij zijn mandaat zal neerleggen. De
Rijksdag verliest er geen ziertje door. Integendeel vervelender, meer opgeblazen en
pedant kan geen ander spreken.
Het meest militaire kiesdricht van Duitschland, de eigenlijke residentie van den
460 Keizer, Potsdam, koos hem tot afgevaardigde. Het zou werkelijk niet onaardig zijn,
wanneer de oorlog Potsdam bevrijdde van dezen betweter en poseur, die met zijn vader
alleen den naam gemeen heeft.
In de redevoering van den rijkskanselier waren twee opmerkelijke momenten. Zijn
afrekening met Engeland en zijn toespraak aan het slot tot het Duitse volk. De
465 "äussere" verantwoordelijkheid voor den oorlog draagt, volgens den heer Von Bethmann
Hollweg, de Russische regering, die de mobilisatie van het geheele leger niet wilde
staken, de "innere" – een veel grootere – de Engelsche regering, die den
Europeeschen oorlog had kunnen voorkomen, indien zij duidelijk verklaard had in
Petersburg, dat zij het Oostenrijk-Servische conflict gelocaliseerd wenschte te zien.
470 Maar de Britsche regering heeft in Petersburg onomwonden te kennen gegeven, dat zij
zich scharen zou aan de zijde van Frankrijk en dus ook van Rusland en toen was de
oorlogzuchtige partij in Petersburg niet meer te houden. De heer Von Bethmann Hollweg
kon zich hierbij beroepen op den bekenden brief van den Belgischen gezantschapsraad
in Petersburg van 30 Juli 1914, een der meest waardevolle stukken, die de Duitse
475 regering door het toeval in handen gespeeld zijn.
De Britsche regering heeft herhaaldelijk verzekerd – ook in het Londensche parlement
– dat zij niet door verdragen of overeenkomsten gebonden is, dat zij de vrije hand
heeft bij het uitbreken van een conflict in Europa. Maar de Duitse regering wist,
dat er toch een overeenkomst gesloten was met de Russische regering – de Engelsch-
480 Russische marine-overeenkomst – en begin Juli heeft de Duitse regering de Britsche
gewaarschuwd voor de mogelijke zeer gevaarlijke consequenties van deze conventie.
Tot zoo ver was het betoog van den rijkskanselier van een overtuigende argumentatie.
Een direct verwijt aan de Britsche regering lag hierin niet opgesloten. Welke
regering sluit, wanneer het in haar kraam te pas komt, geen geheime contracten?
485 Welke regering deelt zoo iets onomwonden mee, zelfs wanneer er haar naar gevraagd
wordt? De rijkskanselier ging verder en leidde zijn fel betoog van Englands schuld
in met de quaestie van de Belgische neutraliteit. En hier was hij niet zoo gelukkig.
Ik behoef geen gewag te maken van wat hij zei. Dit is reeds uitvoerig door Wolff
geschied natuurlijk. Doch het verbaasde vrij algemeen, dat hij zich niet beriep op
490 het verdere materiaal, dat hij te zijner beschikking had, op de geheime documenten in
Brussel gevonden en waarvan de facsimilés naar wijd en zijd verspreid zijn, en vooral
op de brief van den toenmaligen chef van den Belgischen generalen staf generaal
Jungbluth aan den Belgischen minister van buitenlandsche zaken, over een onderhoud,
dat generaal Jungbluth had met den Britschen militairen attaché in Brussel, kolonel
495 Bridges. Een onderhoud, waarin kolonel Bridges met een invasie van Engelsche troepen
op Belgisch grondgebied dreigde, voor het geval van een gewapend conflict tusschen
Frankrijk en Duitschland, een Engelsche invasie zelfs zonder goedkeuring, ja tegen
den zin van de Belgische regering. Dezen brief en het schrijven van baron Greindl,

den Belgischen gezant in Berlijn, van December 1912, aan den Belgischen minister van
500 buitenlandsche zaken, om zijn regeering te waarschuwen tegen een te intieme
toenadering van België tot Engeland, omdat een dergelijke houding niet in
overeenstemming te brengen is met de neutraliteit die België ook uitdrukkelijk
tegenover Duitschland verzekerd had, had de heer Von Bethmann Hollweg immers ook
505 documenten ook met commentaar afgedrukt in de "Norddeutsche Allgemeine", dat hij
daarvoor in de plaats zich beriep op andere documenten en feiten, om zijn bewering te
bewijzen, dat "Engeland van den Panslavischen Duitschershaat en het revanche-
verlangen van een "oude soldaten-natie" gebruik maakte om Duitschland militair en
economisch ten onder te brengen".
510 Tot het Deutsche volk zei de heer Von Bethmann Hollweg, dat hij hoopte, dat de
bewonderingswaardige geest, die nu heel het volk bezielde, blijven zou na den vrede
als een heilig erfdeel van dezen gruwelijk ernstigen en grooten tijd. Als door een
toovermacht zijn de muren gevallen, de volksgroepen schiedden. Muren, opgericht door
misverstand, wangunst en wantrouwen.
515 Thans geldt alleen nog maar de man, de een gelijk aan den ander, de een den ander de
hand reikend voor een eensgezind, heilig doel. "Wij zullen volhouden, tot wij de
zekerheid hebben dat niemand onzen vrede verstoort, een vrede waarin zich Duitsch
wezen en Deutsche kracht ontwikkelen kunnen als een vrij volk".
Deze slotwoorden klonken als een verheerlijking van de vrijheid, gelijkheid,
520 broederschap. Is dit een waarachtig gemeente belofte die de Deutsche regeering in
ernstige tijden het Deutsche volk doet? Moet men deze beteekenisvolle woorden
beschouwen als een program van den rijkskanselier Von Bethmann Hollweg?
Dan zou het 't Deutsche volk gemakkelijker gemaakt worden de offers te dragen van
dezen reusachtigen strijd.

525

ENGELAND.

Britsche invoeren in Australië.

MELBOURNE, 4 Dec. (Reuter.) De voorkeurrechten die Groot-Britannië voor zijn invoeren
tot dusvr genoot, zijn in het algemeen van vijf tot tien procent verhoogd, door een
530 evenredige verhooging van de invoerrechten op vreemde goederen. Voor artikelen die
tot dusver niet van het preferentische tarief genoten, is de preferentie nu ook
toegestaan.

Brieven van overal.

535 De stroom van brieven van het oorlogsterrein in de Engelsche bladen houdt aan. "Wij
zijn in Vlaanderen" – schrijft een soldaat op 27 November – en ondanks onze zware
verliezen houden wij de Duitschers tegen; overigens is het in de loopgraven
onplezierig op het oogenblik. De Duitschers doodden veel der onzen met handgranaten,
540 kleine mortieren en allerlei slachtmateriaal, maar wij slagen er toch in hun nog
zwaardere verliezen toe te brengen. Het is niets anders dan dat: zooveel mogelijk
dooden, en dan weer ingraven in de vieze klei, en weer wachten tot er gelegenheid
komt weer meer te doodden. "De Indische troepen zijn – ook dank zij de leiding van
Engelsche officieren -- uitstekend ondanks de koude, waarvan zij erg lijden. Warme
545 kleeren krijgen zij in groote hoeveelheden van de regeering en van particulieren. Ook
hebben wij kacheltes in de loopgraven en verwachten uit Parijs elektrische
radiators, die op de kracht der zoeklichten en telephoon kunnen branden. Het zijn
niet alleen Sikhs, Pathans en Goerkha's die goed vechten, de Rajpaets, Jate,
Poenjabi, Deccans en Muzelmannen zijn minstens even goed. Wij hebben nog veel mannen
550 noodig, en massa's geld voor geschut... maar wij doen ons best en wachten op onze
beurt voor de loopgraven; van een modern leger kan slechts drie vijfdens in de
vuurlijn zijn. De Duitschers schieten iederen dag op de stad – indien ze iets meer
naar rechts richtten zouden ze ons raken... Een ander schrijft over den sneeuwval, en
eindigt: "hoe zal dat in 's hemelsnaam in Januari zijn?" Een artillerieofficier
555 "Jack Johnson's" sloeg in nabij zijn batterij, en doodden slechts een man. "Maar de
gaten die zij sloegen waren zóó groot – schrijft hij – dat mijn schouders
gelijkvloers waren toen ik er in stond." Ik moet – zoo spot er een – zorgen dat de
waterkoeling der machinegeweren niet vastvriest, en maar flink schieten; het eenige
vervelende is, dat de wanden van onze loopgraven zoo modderig zijn – ik ben er van
560 boven tot onder mee besmeerd. Laatst heb ik een muts van hooi opgezet, om niet in de
gaten te loopen, en ben op den uitkijk gaan zitten op een 600 meter afstand zag ik
een Duitsch officier voor het raam van een woning. Een mijner mannetjes schoot er op,
en met een sprong was de man weg ik geloof niet dat het alleen van schrik was!
Een zeeofficier, op een torpedojager ingedeeld, vertelt, dat hij wekelijks 1000

565 mijlen aflegt in onbekende zeeën, langs onbekende koraal-riffen en onbewoonde
eilandjes. Het moeilijkst zijn voor ons de drijvende eilandjes, die dus niet alleen
in jongensboeken voorkomen; zij dragen palmen en allerlei boomen, soms met rijpe
vruchten eraan, en zijn zoo groot (o sportlievende Engelschman) als een...
570 voetbalveld. Wij zijn altijd gevechtsklaar. Een enkele maal komen wij terug bij het
kleine havenplaatsje waar wij kolen laden; op de sociëteit komen wij dan weer wat tot
tot ons zelf. Het pakken der Duitsche contrabandeschepen is goede sport. Toen wij
laatst aan boord, waren van een dier schepen, en onze kapitein even zijn revolver op
575 tafel legde, vond hij die toen hij opkeek op zich gericht in de hand van den
Duitschen gezagvoerder... Twee Sikhs die bij ons waren hadden het wapen echter
spoedig genoeg terug! De wacht is het beroerdste van alles, want de zon brandt schel
in het water hier in Indië, en verblindt je totaal. Wij zoeken naar den vijand,
bestaande uit twee of drie groote Duitsche kruisers, enkele kleineren, een ouden
580 pantserkruiser, een Oostenrijkschen kruiser, twee of drie hulpkruisers van de Noord-
Duitsche Lloyd, een groote kanonneerboot, torpedojagers, en ik weet niet wat al
meer... maar wij zien ze niet te midden van de duizenden eilandjes! Uit Engelsch
Oost-Afrika schrijft een sergeant-majoor: "wij hadden weer een goeden vechtdag; onze
halve compagnie werd met twee kanonnen als versterking opgecommandeerd – den
585 volgenden dag kwamen de Duitschers: 500 man en zes kanonnen. Ik mocht heel alleen een
voorstelling met het machinegeweer geven; de kapitein stond er naast met een kijker,
en de manschappen vormden het publiek. Het doel was op 160 meter afstand. De Duitsche
stormaanval werd afgeslagen, en in onzen tegenaanval veroverden wij hun vaandel. Een
revernd, die aan het front is, Een reverend, die aan het front is, schrijft over de
590 ellende der gewonden, en vooral over de velen wier voeten in de loopgraven bevroren
zijn. Niemand weet meer wat droge schoenen zijn; uit de loopgraven komen er massa's
terug met bevroren voeten... van een regiment 150 gisteren. Ten slotte nog het
avontuur van een soldaat uit het vreemdenlegioen: "Wij zaten met ons achten – twee
Engelschen en zes Russen, in een verbredening van de loopgraaf, waar een machinegeweer
595 in was opgesteld. Wij losten elkander ieder uur af voor de wacht, naast de hut. Toen
ik ongeveer 40 minuten gestaan had, barstten met korte tusschenpoozen zes Duitsche
granaten boven mijn hoofd... ik ging plat liggen, en werd overdekt met gruis en
steen. "Kom toch binnen, kerel" – riepen de anderen, die in de hut zaten, "hier is
het veilig." Ik wilde echter mijn uur op post blijven; plotseling, twee minuten
600 later, een slag en een akelig gegil..., de hut was uit elkander geslagen door een
granaat, en alle zeven rolden zij in een verwarden hoop naar buiten. Twee waren er
dood, drie afschuwelijk gewond, en een aan beide oogen verblind... De niet getroffen
snakte naar adem. Ik geloof dat er een macht is die mij beschermt!"

RUSLAND.

Een Tolstojaan in den oorlog.

605 In een der gevechten in Galicië sneuvelde de Russische vorst Dmitri Ghilkof, een
overtuigd aanhanger van Tolstoj en diens leer. Voor eenige jaren had hij geweigerd,
als commandeerend officier het doodvonnis tegen een soldaat te onderteekenen, die
zich aan muiterij had schuldig gemaakt. Hij werd van zijn waardigheid ontzet en naar
den Kaukasus verbannen; zijn vrouw, de vorstin Ghilkof, liet zich van hem scheiden,
610 en de kinderen werden in een kadettenschool opgenomen. Bij het uitbreken van den
oorlog verzocht vorst Ghilkof om weder in het leger te worden opgenomen. Zijn verzoek
werd ingewilligd en hij werd aan het hoofd van een regiment kozakken geplaatst. In
alle gevechten voerde hij zijn regiment aan, maar trouw aan zijn overtuiging, dat hij
niemand mocht doden, trok hij nooit zijn sabel, lostte hij nooit zijn revolver. In
615 een gevecht in Galicië werd hij door den doodelijken kogel in het hoofd getroffen.

Generaal Rennenkampf.

Generaal Rennenkampf, de bekende Russische cavalerie-aanvoerder, is van zijn commando
op het oostelijk oorlogstoneel ontheven, omdat hij niet tijdig genoeg de hem
620 aangewezen plaats met zijn leger was komen innemen, zoodat de Duitschers gelegenheid
hadden zich bij Bresiny door den ring, dien de Russen om hen getrokken hadden, heen
te slaan. Rennenkampf was tot dusverre een der populairste Russische generaals. Hij
was reeds vroeg als een bekwaam en doortastend aanvoerder bekend en had zich in China
reeds verdienstelijk gemaakt, maar plukte zijn eerste lauweren feitelijk in den
625 Russisch-Japanschen oorlog, waar hij een gedeelte van den linkervleugel van het
Russische leger commandeerde en eenige partieele successen wist te behalen, die
echter op den afloop van den oorlog van geen invloed waren. Na afloop van dezen
oorlog werd Rennenkampf belast met het dempen van den opstand der Baikal-kozakken.
Hij kweet zich binnen den kortst mogelijken tijd van die taak en werd toen ter
630 belooning, bij de reorganisatie van het Russische leger, benoemd tot opperbevelhebber

van het militaire district Wilna, dat vier legercorpsen omvatte. Deze corpsen vormden bij het begin van den oorlog het Njemen-leger, dat aanvankelijk met veel succes in Oost-Pruisen optrad, maar later door Hindenburgs leger verslagen werd. Welk commando hij thans had is niet bekend.

635

ZWEDEN.

De Zweedsch-Deensche kabel.

Uit Stockholm wordt aan de "Voss. Zeit." geseind, dat de arbeid tot herstelling van de Zweedsch-Deensche kabel over de Sont tot na afloop van den oorlog uitgesteld is, daar de Duitsche regeering op grond van het uitvoerverbod het transport van de kabel, die in de kabelwerken te Keulen is vervaardigd, niet wil toestaan.

640

ITALIË.

Een rede van minister-president Salandra.

Donderdag j.l. hervatte de Italiaansche Kamer hare werkzaamheden. Minister-president Salandra hield bij de opening der zitting een rede, waarin hij o.a. zeide: "Aan het ministerie, dat zich u heden voorstelt, is zijn program direct opgelegd door de kritieke omstandigheden. De oorlog, die thans woedt, is plotseling uitgebroken, zonder eenige medewerking van onze zijde en wij hebben nog vergeefs getracht hem nog te bezweren. De regeering moest, toen aan een stuiten van den strijd niet meer te denken viel, overwegen of Italië volgens de bepalingen van het bondsverdrag aan den krijg moest deelnemen. Een nauwgezette bestudeering van de overeenkomsten naar den geest en de letter schonk ons de overtuiging, dat wij niet tot meedoen verplicht waren. Wij verklaarden ons dus neutraal. Maar die in volle vrijheid geproclameerde en loyaal gehouden neutraliteit was niet voldoende om ons te beschermen tegen de gevolgen der ontzettende omwenteling, die met den dag grooter wordt en waarvan niemand den afloop voorspellen kan. In de landen en zeeën van het oude werelddeel, welks politieke toestand misschien bezig is zich belangrijk te wijzigen, heeft Italië veel levensbelangen, die het beschermen en gerechtvaardigde aanspraken, die het verdedigen moet. Het moet zijn positie als groote mogendheid handhaven en ze niet alleen onverkort behouden, maar ook zoodanig, dat ze niet door eventueele uitbreiding van andere staten relatief verminderd wordt. Daarom moest en zal onze neutraliteit geen werklooze en laksche zijn, maar een krachtige en waakzame, geen machteloze, maar een krachtig gewapende, die op elke eventualiteit voorbereid is." (Na die woorden reeds de geheele Kamer op en bracht den minister-president een warme ovatie.) Hij vervolgde: "Dientengevolge was en is de grootste zorg der regeering een algeheele voorbereiding van leger en vloot. Ten einde deze tot stand te brengen, heeft zij er niet tegen opgezien de zware verantwoordelijkheid voor verdere uitgaven en voor een zekere wijziging van de militaire organisatie op zich te nemen. De lessen, die uit geschiedenis en nog meer uit de huidige gebeurtenissen te trekken zijn, moeten ons overtuigen, dat wanneer de heerschappij van het recht ophoudt, alleen de kracht een waarborg blijft voor het welzijn van een volk, de georganiseerde en met alle kostbare en technisch volmaakte verdedigingsmiddelen toegeruste menschelijke kracht. Italië is weliswaar niet van plan iemand te onderdrukken, maar het moet zich toch zoo goed mogelijk en met de grootste kracht organiseren en toerusten, opdat het niet vroeg of laat zelf onderdrukt wordt." Salandra besprak daarna de taak, die op het ministerie rustte, gezien de ontwrichting van handel en nijverheid, buitengewone maatregelen te nemen, die thans aan de Kamer ter goedkeuring zullen worden voorgelegd.

650

655

660

665

670

675

680

685

690

Hij kon daaraan toevoegen, dat de algemeene economische toestand van het land langzaamerhand verbeterd was, dat arbeid en krediet weder geleidelijk geregeld gaan functioneeren en dat bij het publiek het vertrouwen herleeft. Het zou echter, zoo zeide hij, een gevaarlijk zelfbedrog zijn daaruit af te leiden, dat de buitengewone maatregelen thans overbodig zijn geworden. Ook de binnenlandsche vrede moet verzekerd worden. De regeering gelooft echter in de verste verte niet, dat het Italiaansche volk dien vrede zal verstoren, dien het noodig heeft voor zijn eigen welzijn. "Laten wij dus", zoo vervolgde de minister-president "den politieken en economischen strijd, den strijd tusschen partijen, standen en maatschappelijke klassen verdagen tot later. Thans moet het geheele volk van Italië in woord en daad één zijn van zin." Op deze woorden volgden daverende toejuichingen. Volgens de berichten uit Italië hebben de verklaringen van Salandra op Kamer en Senaat en in het land eveneens een uitstekenden indruk gemaakt.

ZUID-AFRIKA.

Generaal De Wet.

JOHANNESBURG, 4 Dec. (Reuter.) De Wet en elf anderen zijn heden hierheen gebracht en in het fort geïnterneerd.

695

Nederland en de oorlog.

Voortgang Handel en Bedrijven.

700 Ten einde zooveel mogelijk den voortgang van handel en bedrijven te bevorderen het Bureau voor Handelsinlichtingen eene dienst van vragen en aanbiedingen georganiseerd. De volgende artikelen zijn gevraagd.
Cichoreiwortelen, tapiocawortel en poedercocoskoeken, zoete Palestina wijn in vaten, gedroogde groenten, lijnolie, terpentijn, wonderolie, aceton-olie, antimoon-oxyde, kaliumcarbonaat (Potasch), cyanid, mangaanperoxide (Ned. fabr.), watervrij
705 zwaveligzuur, thoriumkaliummetabisulfiet, braakwijnsteen, Chilisalpeter, kali, Sulphaat, kwikzilver, nitrit, gesmolten asphaltvernis, verven voor katoenfabrieken en drukinkten (Ned. fabr.), slakkenwol, menthol, beendervet, krijt voor kleermakers en pettenmakers (Ned. fabr.), tri?gemachines (Ned. fabr.) mach. ter verkrijging van etherische oliën en odeur uit bloemen en planten inrichtingen voor het drogen van
710 waterrijke landbouwproducten, persen voor pletterijen sleutelringen met firmanaam (Ned. fabr., vernikkeld stalen laten, hoefnagels (Ned. fabr.), tubes van zuiver ? 25x145 m.M. met grooten dop, kurkinlage met blauwe of bruine opdruk op wit veld, eau-de-cologneflacons met fijn matwerk (Ned. fabr.), micaplaten, leder voor rijwieltassen, geperste stalen ketels (Ned. fabr.), gevlochten staaldraad, uranium metaal, chemische briketten voorwarmwaterstoven (14x6x2 c.M.), paardeharen zeefbladen, marmerpapier (Ned. fabr.), papierdarmen (Ned. fabr.), broom?verkaarten en broomzilverpapier (Ned. fabr.), snippers, oud carton, oude dozen enz., haar en vilt voor hoedenfabricatie, persdoek, garen en haakjes voor rijwielnetten, overschoenen (Ned. fabr.), metalen druksluitingen, haarspelden, spelden,
720 veiligheidsspelden, haken en oogen (alles Ned. fabr.), Keulsche potten (Ned. fabr.), potlooden (Ned. fabr.), pitriet, elastieken kousen (Ned. fabr.), beenen heften voor scheermessen (Ned. fabr.), flesschen voor het aftappen van dranken met automatische registreerinrichting.

725 Aangeboden.

Mierikwortel, Brusselsch loof, krenten, versche visch, mosselen, garnalen, ansjovis, ?zen, boonen, witte- en pronkboonen, Zweedsche zaaizaden, Chineesche pindas, okkernoten, hazelnoten, soeptabletten, boter, kaas, gekorven tabak, conserven, karwijzaad?, geraffineerde kalisalpeter, secale con?tum, aardverf en
730 andere verven, ge? Sandrac, Japansche galnoten, id. vischlijm, id was en abrikozenpitten, dividivi, bijenwas, calciumbisulfiet, kalium bichromaat, ?kali, zwavelaether, carbolzuur, terprod., kamfer, morphine, valeriaanwortel, kinine, kroonpekteer, mos, ijzermenie, krijt, creoline, sche?kalk, chloorkalk, watergasteer, tertachloorkoolstof koolzure magnesia, sublimaat, bismuth-zouten, tandmiddelen,
735 sennebladen, zoethout, zoete oranjeschillen, citroenschillen, gelatine ceresine, zilverzand, verzinkt ijzerdraad, hard getrokken en week koperdraad, silicumbronsdraad, verzinkt ijzerwerk voor telefoon, telegraaf en electr. verlichtingsdoeleinden, looden tuben (voor rubber solutie) ?denwagentjes, invalidenrijwielen, stroopersen, turbines, pompen, centrifuges, droogmachines, mach.
740 voor textielindustrie, constructiewerk?, transportwagens, smeedwerken, blikbewerkingsmachines, goud, platina en zilver voor wetensch. en technische doeleinden, tinplaten, soldeer pasta, gegalv. krammen, isoleermateriaal, vuurvaste steenen, spiegelglas, vensterglas, houtgraniet, leien, albastgips, vorm? voor tandartsen, nieuwzilver-artikelen, koperen tabaksdoozen, bloemen, planten,
745 wilgeteenen, biezen, matten, hoepels, hooi, stroo, zee gras, zeemos, stroohulzen, jute zakken, ? voor kleederen, shawls voor heeren, ondergoederen, kleeding, watten voor kleedermaken, poetskatoen, katoenafval, afval van papier en carton, lompen, Amer. schaatsenband, p?menterieën voor meubelen, lampekappen, ?kleeden, tapijten, papierwol, vloeihanddoeken, zakjes met papier bekleed 70x40 c.M., briefhouders,
750 briefbinders.

INGEZONDEN STUKKEN.

Paspoorten.

Aan de Redactie!

755 In dezen oorlogstijd is een goede legitimatie voor personen die buitenslands reizen zeker van groot belang. Het komt steller dezès voor, dat ons buitenlandsch paspoort geheel verouderd en gebrekkig is. Zou het niet mede daaraan zijn toe te schrijven, dat er telkens Hollanders in Duitschland voor spionnen worden aangezien? De Duitsche paspoorten zullen wel beter geredigeerd, practischen en uitvoeriger zijn. Een
760 paspoort moet zoo zijn ingericht, dat er geen twijfel kan bestaan omtrent de identiteit van den persoon. Behalve het signalement en de onderteekening is daartoe ook de photographie van den persoon noodzakelijk, benevens eene rubriek voor nadere

765 bijzonderheden omtrent doel der reis etc. De tekst zou in drie talen kunnen worden
gesteld, t.w. in het Fransch, Duitsch en Engelsch, evenals dit het geval is met den
Internationalen Credietbrief, terwijl de eventueel te bereizen landen door den houder
van het paspoort zelf dienen te worden ingevuld; immers het paspoort is een jaar
770 geldig en hoe kan men nu in het begin des jaars weten, waar men aan het einde des
jaars heen zal reizen? Bovendien kan eene reis onderweg gewijzigd worden. Zou het
niet mogelijk zijn, ten spoedigste nieuwe, beter aan het doel beantwoordende
paspoorten in te voeren? Dit is het doel van mijn schrijven. Met dank voor de
plaatsruimte.

(Inderdaad zou het, ook naar onze meening, aanbeveling verdienen, nu portretten zoo
gemakkelijk te verkrijgen zijn, ons buitenlandsche paspoort anders in te richten.
775 Intusschen wijzen wij erop, dat in dezen tijd het groote buitenlandsche paspoort
slechts weinig gebruikt is; wel allerlei andere minder officieele maar wel van
portretten voorziene passen. Red. H.)

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 27899]

EDITIE VAN 4 UUR.

780 AVONDBLAD. Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit twee bladen.

DE OORLOG

785 De algemeene toestand. — Een officiëel Fransch rapport. Hoe de slag aan de Marne
gewonnen werd. — De Duitsche vredesvoorwaarden? — Berichten uit de oorlogvoerende
landen.

De algemeene toestand.

790 De Times-correspondent in Frankrijk geeft in zijn schrijven uit Nancy en goeden raad,
die in deze dagen niet genoeg kan worden herhaald: niet alles gelooven wat door de
verschillende partijen wordt medegedeeld. Hij zegt: Het is niet goed te veel waarde
te hechten aan de verschillende verhalen. Zelfs soldaten zijn in staat te geloven wat
zij hopen en verwachten. En dan verhaalt hij wat de soldaten zeggen, maar wat hij
zelf niet geloofwaardig acht: dat de Duitschers gebrek krijgen aan ammunitie dat de
795 gevangen genomen Duitschers of ouder dan 40 jaren of heel jong zijn, en dat zij veel
nieuwe geweren hebben, die somtijds nog nooit gebruikt zijn, waaruit men afleidt, dat
zij in handen waren van nog niet of onvoldoende afgerichte recruten. En meer
dergelijke verhalen, die moeten dienen om aan te toonen dat de weerkracht van het
Duitsche leger vermindert.

800 De feiten zijn daarmede niet in overeenstemming betoogt de Times-correspondent. In
het Woevre-gebied, waar de Duitschers waarschijnlijk 100,000 man hebben, toonen zij
nog in geen enkel opzicht neiging om uit hune posities terug te trekken. Integendeel,
hoewel zij nog in dezelfde stellingen zijn als een maand geleden, doen zij steeds
krachtige pogingen om door te breken, en hebben zij hun batterijen op kanonschoots
afstand gebracht van Commercy, op den weg van Toul naar Nancy.

805 Maar ook de Franschen toonen, ondanks den krachtigen en voortdurenden druk op hunne
stellingen geen neigingen om terug te gaan. Zij hebben geleerd te wachten, en zeggen:
"Zoo wij den winter moeten doorbrengen in Woevre, zullen wij het genoeg hebben in
het voorjaar aan den oever van den Rijn te zijn."

810 En het resultaat waartoe de militaire medewerker van Times komt is: Hoewel de
Duitsche troepen ontzettende verliezen leden, zijn zij nog taltijker dan wij en nemen
zij sterke stellingen in. Zij bezitten een krachtige artillerie, die goed verborgen
is opgesteld. Hun zwaar geschut werkt uitnemend, en begraaft onze menschen door de
verwoesting onzer loopgraven; hunne scherpshutters zijn koen en hardnekkig. Hunne
granaten en mortieren brengen ons steeds aanmerkelijke verliezen toe.

815 Zulke berichten geven een denkbeeld van den toestand op het westelijk oorlogstooneel,
en doen tevens zien, hoe weinig waarde te hechten is aan berichten in Engelsehe
bladen, dat de Duitschers zich gereed maken Lotharingen te ontruimen, of andere
soortgelijke mededeelingen.

820 De strijd over het geheele front wordt voortgezet, met kracht en met volharding, aan
beide zijden, en de neiging om den strijd op te geven, de posities te verlaten en
terug te trekken is nog bij niemand merkbaar,

Hetzelfde is het geval in het oosten. Daar wordt de strijd met groote volharding
voortgezet. Een officieel bericht van den Russischen generalen staf zegt, dat
825 tusschen Dowo en Lowitsj en ten westen van de lijn Lodz-Petrokof nog steeds met
groote inspanning wordt gestreden.

Wij hebben gisteren de positie der beide legers in dit front uiteengezset en kunnen

830 dus thans met de mededeeling van de voortzetting van den strijd volstaan. Wij willen echter tevens er op wijzen dat de berichten in de Engelsche bladen over de reusachtige verliezen van de Duitsche troepen zeer weinig vertrouwen verdienen. Wanneer het bericht in de Morning Post waarheid bevatte, dat tweederden van eht Duitschen leger verloren gingen, en dat de prinsen Oscar en Joachim met moeite het leven redden, door te vluchten in en aeroplane - dan zou de Russische generale staf daarvan toch zeker wel melding maken.

835 Reeds gisteren meende dan ook de Times te moeten waarschuwen tegen "voorbarige mededeelingen van een overweldigende Russische overwinning, in opgewonden particuliere berichten uit Petrograd." Die berichten zijn en worden niet bevestigd door de officieele mededeelingen, evenmin als het thans gemelde bericht van de Morning Post, dat niets anders dan een herhaling schijnt van het reeds officieel
840 tegengesproken verhaal over de gevangenneming van twee geheele Duitsche legerkorpsen door de Russen: een speculatie op de omsingeling, die door het verzuim van Rennenkampf is mislukt.

845 Het is nu ook wel duidelijk geworden, dat de berichten van Turksche zijde over de troepenbewegingen op het schiereiland Sinai volkomen onjuist zijn geweest. het is mogelijk dat eenige Arabische stammen een tocht in de richting van het Suezkanaal maakten; wij wezen er gisteren op, dat thans in de nabijheid van dat kanaal geen Turksche troepen zijn te vinden, en dat het verkeer in het kanaal nog geen oogenblik is bedreigd.

850 Over de juistheid der Turksche berichten betreffende de successen in den Kaukasus behaald valt moeilijk te oordeelen. Eenige overdrijving zal er allicht in zijn te vinden. Het Turksche leger in dat gernsgebied staat onder de bevelen van den Duitschen generaal Liman von Sanders en is, volgens de getuigenis van het Russische blad "Rjetsj", in uitmuntenden toestand. De Russische generale staf zou, volgens
855 "Rjetsj", hebben gemeld, dat ondanks de groote verliezen die de Turken lijden, zij zeer dapper vechten; het blijkt opnieuw, dat de Turken zeer goede soldaten zijn, en dat zij onder de leiding van de Duitsche officieren veel hebben geleerd, zoodat de Russen niet meer, als in 1877-78, tegenover een gemakkelijk te overwinnen leger staan, maar tegenover een goed geoefenden, voortreffelijk uitgerusten troep, die met
860 taaie volharding strijdt.

Ook de voortdurende berichten uit Turksche bron, over de resultaten van de afkondiging van den heiligen oorlog zijn weinig betrouwbaar. Het denkbeeld, dat de Djehat - de strijd der geloovigen tegen de ongeloovigen - kan worden afgekondigd, als
865 Turkije aan de zijde van Duitschland en Oostenrijk strijdt, is eenvoudig onaannemelijk - wijl het dan niet meer de strijd van de geloovigen (Mohammedanen) tegen de ongeloovigen is. Niet de kalief kondigde nu dien strijd af, maar de Sultan van Turkije, als wereldlijk vorst. En daarom hebben de Mohammedanen in Engelsch Indië zich daar evenmin aan gestoord, als de Emir van Afghanistan, die reeds tweemaal aan den onderkoning van Indië schreef, om zijn vast voornemen aan te kondigen de meest
870 strikte neutraliteit te handhaven. En hij schreef daarbij tevens, dat de geheele Islam betreurt, dat Turkije het vertrouwen van de Mohammedanen teleurstelde, door een oorlog af te kondigen, op een tijdstip dat noch de belangen van Turkije, noch die van den Islam werden bedreigd.

875 **Op het Westelijk oorlogstooneel.
Fransch communiqué.**

PARIJS, 4 Dec. (Reuter.) Het avondcommuniqué deelt mede, dat over het front in zijn geheel geen merkwaardig feit te vermelden valt.

Aan den rechtervleugel maakten wij vorderingen in de richting Altkirch.

880 Woensdag j.l. maakten wij alleen in de streken in het noorden 991 gevangenen.

Een officieel Fransch rapport.

PARIJS via LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) In een lang rapport over de operaties sinds het uitbreken van den oorlog wordt gezegd, dat de Duitschers, nadat Joffre begin

885 September tot het offensief was overgegaan, nog steeds hoopten den Franschen linkervleugel te kunnen omvatten, terwijl wij poogden hun rechtervleugel in te drukken. Dientengevolge mislukte de poging van de Duitschers om de zee te bereiken, niettegenstaande hun gunstige frontopstelling; de bondgenooten slaagden erin aan de Yzer een slagboom op te stellen en zich daar te handhaven.

890 Gedurende drie weken deden hier twaalf Duitsche legerkorpsen, gesteund door cavaleriedivisies, voortdurend verwoede aanvallen in dichte massa's met de bedoeling Calais te bereiken of bij Yperen door te breken. Doch wij hielden hardnekkig stand en verzekerden ons een onneembare stelling.

Naspeuringen van Paul Theelen: 5 december 1914

Het Duitsche offensief was in de tweede helft van November gebroken.

895 De slag bij Yperen kostte den vijand honderdtwintig duizend man. Onze strijdkrachten zijn thans even sterk als bij het begin van den veldtocht, maar de qualiteit van de troepen is ontzaglijk verbeterd. Allen zijn diep doordrongen van hun meerderheid op den vijand en overtuigd van de overwinning ten slotte, terwijl de Duitschers échec op échec lijden, welke van groote beteekenis zullen blijken. Zij putten hun reserves uit
900 zonder succes te behalen. Hun troepen zijn thans slecht geencadreerd en geoefend.

Verdun.

LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) De "Daily Chron." meldt uit Verdun, dat de vesting nimmer nog is belegerd. Het Duitsche kanonvuur is nog zeker ten minste twintig mijlen
905 verwijderd. Het Fransche leger heeft nooit zijn vrijheid van beweging verloren. Alle gevaar aan de oostelijke grens is nu geweken. De "Daily Mail" meldt, dat een kwart millioen Duitschers rondom de vesting liggen.

Duitsche voorzorgsmaatregelen.

910 LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) De *Times* verneemt uit Nancy: De Duitschers bereiden zorgvuldig hun terugtocht uit Lotharingen voor.

Aan de Lotharingsche grens.

LONDEN, 5 December. (Eigen Bericht.) De "Times" verneemt van Nancy, d.d. 30 Nov., dat
915 de Franschen van een plaats ergens in de buurt Pont à Mousson Arnaville hebben gebombardeerd. Daar Arnaville (aan de grens zuidwestelijk van Metz) ligt aan de Duitsche communicatielijn, waarlangs de vooruitgeschoven Duitsche troepen bij St. Mihiel en in Woevre van uit Metz van munitie en voorraden worden voorzien, zou de vernieling van Arnaville een hevige tegenslag voor den vijand zijn. Het bombardement
920 zou wellicht tot een terugtrekken der Duitschers uit Woevre kunnen leiden. Andere belangrijke bewegingen hadden plaats bij Cirey (aan de grens oostelijk van Lunéville). De gebeurtenissen hier wijzen op de mogelijkheid van een opmarsch der Franschen in Duitsch Lotharingen. Op 29 November bracht president Poincaré een bezoek
aan Nancy en enkele verwoeste steden en dorpen in die buurt en aan de loopgraven.
925

De verdediging van den Elzas.

LONDEN, 5 December. (Eigen Bericht.) Het dagblad "La Suisse", van Genève, zegt dat de
Duitschers kanonnen opstelden in Kolmar, en zekere gedeelten van Müllhausen hebben
930 ondermijnd. Te Straatsburg worden voorbereidingen getroffen om het land ten zuiden en westen der stad onder water te zetten. In het dal van de Bruche zijn loopgraven aangelegd en bosschen zijn gekapt om de artillerie schootsvrijheid te geven.

Hoe de slag aan de Marne gewonnen werd.

Een stafofficier heeft te Huiron, op het slagveld van de Marne, aan een medewerker
935 van de "Temps" een resumé gegeven over het verloop van dien slag van 4 tot 10 September, dat een nieuwe schakel vormt in het relaas van dien beslissen den strijd, waarvan druppelsgewijze bijzonderheden bekend worden, welke in staat stellen zich een denkbeeld te vormen van hetgeen in die dagen geschied is en waarvan men tot nog toe slechts het resultaat kende.

940 Deze uiteenzetting betreft den strijd in het gebied tusschen Esternay (ten Westen van Sézanne) en Vitry-le-François aan de Marne, ten zuiden van Châlons).

Na den veldslag van Sambre-et-Meuse in de laatste dagen van Augustus, rukte een
overweldigende massa Duitsche troepen in geforceerde marsenen (40 K.M. per dag) in de
richting Parijs.

945 Tegenover die bedreiging besloot generaal Joffre, niettegenstaande partieele Fransche successen, het geheel een achterwaartsche beweging te laten maken, welke een der schitterendste operaties uit technisch tactisch oogpunt vormt.

Vrijdag 4 September zette het front van de legers der bondgenooten een lijn van:
Verdun, langs het zuidelijk deel van het Argonnenwoud, Vitry-le-François, Morain-le-
950 Petit, ten oosten van de moerassen van St. Goud, over Esternay en Courchamp, Parijs. De Engelschen, die ons bij deze zuidwaartsche beweging een dag vóór waren, hadden Coulommiers en Crécy bereikt.

Toen onze legers zich in deze lijn bevonden, zag men plotseling de Duitschers Parijs
955 loslaten en in zuidoostelijke richting trekken, blijkbaar met de bedoeling eerst af te rekenen met het Fransche veldleger, dat dan toch tenslotte nog intact was, om daarna aandacht aan Parijs te wijden.

Nimmer had zich voor ons gunstiger gelegenheid kunnen opdoen.

In overleg met generaal Gallieni en de Engelsche aanvoerders, maakte Joffre dan ook
onmiddellijk gebruik ervan; hij zond den vijfden September aan alle legers een

Naspeuringen van Paul Theelen: 5 december 1914

960 algemeen bevel om maatregelen te treffen voor een offensieve beweging over het geheele front. In den morgen van 6 September volgde daarop de bekende legerorder. "De achterwaartsche beweging is geëindigd; thans voorwaarts; wie niet meer voorwaarts kan, houdt zijn stelling vast en sneuvelt daarin zoo noodig; onder geen voorwendsel mag worden teruggetrokken."

965 Van af dat oogenblik maakten zes legers front naar den vijand en gingen tot den aanval over. De Fransche gevechtlijn vormde een hoek, waarvan de zijde gevormd werd door het front Verdun-Morain-le-Petit en de basis door de lijn Morain-Fère Crampenaise-Esternay-Lagny. Aan den linkervleugel sloot rechthoekig daarop aan het leger van generaal Mannoury (van welks actie wij gisteren vertelden) in de lijn Meaux-Dammertin.

970 De overwinning aan de Marne is een gevolg van deze twee factoren: *de uitnemende kracht van het Fransche offensief en de fout (psychologische misrekening) van den Duitschen Staf om te veronderstellen, dat het Parijsche leger zijn camp rétranché niet zou loslaten.*

975 Dientengevolge kwam de vijand ertoe Parijs te veronachtzamen en zich naar het zuidoosten te wenden tegen de langs de Marne geëchelonneerde Fransche legergroepen. In den morgen van den 5en bemerkten de Duitschers tot hun verrassing druk op hun rechterachterhoede, slechts gevormd door het IVe reservekorps, waardoor zij genoodzaakt werden in allerijl twee legerkorpsen tot ondersteuning terug te zenden
980 naar den noordelijken oever van de Marne. Hoe generaal Mannoury zes dagen lang aan de Ourcq den vijand vasthield weet men uit de uiteenzetting van dat gedeelte van den slag.

We keeren dus terug naar het centrum aan de Marne. Aan den linkervleugel van dat centrum had het leger van generaal Franchet d'Espérey
985 (in verbinding met het Engelsche leger) in den morgen van 6 September den vijand aangevallen, die daar ter plaatse verzwakt was ten gevolge van de naar de Ourcq gezonden versterkingen, en dwong hem in den avond van 7 September tot wijken.

Dienzelfden zesden September had generaal Foch (in een front, loopende ten zuiden van de moerassen van St. Goud, langs Morain-le-Petit, over Leuharée en Normée) den vijand
990 krachtadig aangetast. Gedurende, drie dagen hield Foch vast. Toen moest hij, wegens tegenaanvallen van overmachtige strijdkrachten op zijn rechtervleugel, teruggaan in de lijn Galon, Gourgauçon, Connantre, Allemant. Den 9en ging hij opnieuw tot het offensief over, waarbij zijn linkervleugel Fère-Champenoise vermeersterde, zoodat generaal Foch aldaar in den avond van 10 Sept. zijn hoofdkwartier kon vestigen; 's
995 morgens waren de Duitschers eruit getrokken.

Hiermede was over dit geheele gedeelte van het front de beslissing gevallen. Meer naar het Oosten, naar Vitry-le-François, streed het vierde leger onder generaal de Langle de Cary. Deze strijdkrachten hadden alreeds aan de Maas gestreden – en met
1000 succes. Het bevel tot den terugtocht, door generaal Joffre gegeven, was door dit leger met teleurstelling, ja zelfs eenigszins met ontevredenheid begroet. Generaal de Langle, die den Duitschers den 27en Augustus belet had de Maas te overschrijden, had aan het hoofdkwartier verzocht niet te hoeven terug te trekken. "Ik heb er niets tegen, dat ge nog een dag aan de Maas blijft om ons succes te bekrachtigen,
1005 antwoordde hem generaal Joffre, maar den 29en moet ge beslist de achterwaartsche beweging aanvaard hebben."

Den vijfdien Sept. dus nam generaal de Langle zijn stelling in ten zuiden van Vitry-le-François. Zijn leger had op 40 dagen terugtrekken, tien volle dagen gestreden. Het was dus een uiterst gewaagde operatie om onder die omstandigheden weder tot het offensief over te gaan. Niettemin gelukte het en gedurende vijf dagen en nachten
1010 leverden deze troepen slag, in zeker wel twintig partieele gevechten rondom dorpen waarvan thans niets meer over is.

Generaal de Langle beschikte over vier legerkorpsen tegenover vijf-en-een-halve Duitse legerkorps. Joffre zond hem ter versterking van zijn linkervleugel het 21e legerkorps, onttrokken aan de strijdmacht in de Vogezes en per trein aangevoerd. De
1015 Langle nam zelfs nog twee divisies weg van zijn rechtervleugel om hier met alle kracht te kunnen doorzetten, met het gevolg, dat de Duitschers den zesden dag werken en den terugtocht aannamen. Te Huiron, in het centrum, hadden zes bataljons van het 12e legerkorps onder generaal Rogues, den hevigsten druk van den vijand te doorstaan: deze troepen hadden daarbij zoo ontzettend geleden, dat zij uit de gevechtlijn
1020 moesten worden genomen.

Op het nevenoperatietooneel aan den uitersten rechtervleugel van het Fransche leger had generaal Sarrail met zijn leger, twee legerkorpsen, eenige reservedivisies en de mobiele verdedigingstroepen uit Verdun, zoolang mogelijk den kroonprins vastgehouden, zoodat deze niet kon ingrijpen op het hoofdoperatietooneel aan de Marne.

1025 Ten gevolge van deze algemeene samenwerking en krachtsinspanning werd Parijs bevrijd

en het Duitsche offensief gebroken.

In het Britsche hoofdkwartier.

1030 De militaire medewerker van de "Times" wijdt een uitvoerig artikel aan het werk van den staf in het Britsche hoofdkwartier en de taak van den opperbevelhebber, Sir John French.

1035 Veel nieuws vertelt echter deze militaire medewerker niet. Dat in den modernen de legerbevelhebber zich op grooten afstand van zijn troepen bevindt is reeds herhaaldelijk vertelt en dat hij verre van het gevechtsterrein door middel van telegraaf en telefoon zijn bevelen aan zijn onderbevelhebbers doet toekomen is niets nieuws. Nu de fronten zich over honderden kilometers uitstrekten is het ook niet anders mogelijk. De tijden dat de bevelhebber zelf te paard zijn mannen in den strijd vooring is reeds lang voorbij, de oorlog wordt thans gevoerd volgens de aanwijzingen in het stille vredige hoofdkwartier, verre van het slaggewoel, overwogen en gelast.

1040 Maar in het artikel in de "Times" vinden we toch deze vermeldenswaardige mededeeling, dat sir John French zich dikwijls toch maar noode kan schikken in de ral tegenwoordig den aanvoerder toebedacht en dat hij vaak niet kan worden weerhouden om onder hevig vuur de ver verwijderde troepen te bezoeken en zich zelf in de loopgraven te begeven ter verkenning der vijandelijke posities.

1045 Merkwaardig is ook de mededeeling omtrent den reusachtigen arbeid van het hoofdkwartier geëischt – een 2500 tal berichten komen dagelijks binnen alleen van het front, van welke echter slechts de meest belangrijke aan sir John French zelf worden voorgelegd. Maar deze heeft bovendien werk genoeg. Als hij niet in het hoofdkwartier werkt kruist hij rond in de auto om zich persoonlijk van den toestand der troepen op de hoogte te houden. Hij ontvangt geregelde avondrapporten omtrent de troepen en daarnevens de mededeeling der liaison-officieren in het hoofdkwartier van generaal Joffre en de Belgische en Fransche troepenafdeelingen.

1050 De medewerker van de "Times" voegt aan zijn mededeelingen de waarschuwing toe, den opperbevelhebber en zijn staf niet met particuliere correspondenties lastig te vallen. Indien sir John alle particuliere brieven die hem gezonden werden, zou beantwoorden, zouden hij en zijn staf den geheelen dag niets anders kunnen doen. Aan den prins van Wales, die aan de staf van sir John French is verbonden, wordt de gelegenheid gegeven met de verschillende troependeelen en diensten kennis te maken en daar officiersdiensten te verrichten. Zoo krijgt hij, zegt de "Times", een opleiding als geen boek hem zou kun geven."

1060

Op het Oostelijk oorlogstoneel.

Russische berichten.

PETROGRAD, 5 Dec. (R. T. A.) Rapport van den generalen staf:

1065 Op den linker Weichseloever werden op 3 Dec. de hardnekkige gevechten op het front Howo-Lowitsj, evenals op de wegen van het westen naar Lodz en Petrohof, voortgezet. Elders geen wijzigingen van belang. Op het Kaukasische front geen strijd van beteekenis.

1070 De Duitsche verliezen door den vijand geschat.

LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) De "Morning Post" verneemt uit Petersburg, dat volgens deskundigen de Duitschers tweederde van het leger in Polen hebben verloren. De prinsen Oscar en Joachim (de jongste zonen van den keizer) ontkwamen door de vlucht in een aeroplane.

1075 Oorlogsbuit.

LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) Uit Petersburg wordt aan de "Daily Telegr." gemeld, dat tien kanonnen en 75 mitrailleurs, die op de Duitschers vermeersterd zijn, Woensdag naar Lodz zijn overgebracht. De dooi bemoeilijkte het transport.

1080 Een Engelsch oordeel.

In een relaas van een correspondent van de "Times" te Skierniwitsj treft ons het volgende: Voor een streek, die het tooneel van hevige gevechten was, vond ik het land in buitengewoon goeden staat. De overvloed van vee overal toont zeker wel dat de Duitschers niet noodeloos en willekeurig de dorpen hebben geplunderd die hun legers nu tweemalen doortrokken. Zelfs zijn er betrekkelijk weinig verbrande dorpen. Natuurlijk was het te verwachten, dat de Duitschers bij hun opmarsch zich zouden onthouden van gewelddaden, daar geen generaal met gezond verstand zou dulden, dat zijn troepen den haat zouden opwekken van een bevolking, die achter zijn achterhoede zich zou bevinden. Maar dat deze politiek van zelfbedwang, behalve dan in enkele op

1090 zich zelf staande gevallen, ook bij den terugtocht werd toegepast, toont duidelijk

1095 dat de Duitschers nieuwe denkbeelden hebben opgedaan over de methoden van oorlogvoering. Misschien is hier ook van invloed het feit, dat hier vooral reserve en landstorm ageerde, want de oudere lieden, die gehuwd zijn en gezinnen hebben in Duitschland zullen minder geneigd zijn de brandfakkel te zwaaien, dan de jongens van de eerste linie, voor wie de oorlog een groot avontuur is. Wellicht dat ook de eerbied voor een dapperen en hardnekkigen vijand, die aan weerszijden toeneemt, veel doet om de persoonlijke verbittering in te perken, welke de oorlog in den beginne kenmerkte.

1100

BELGIË.

De Duitschers te Antwerpen.

1105 Men meldt ons uit Bergen-op-Zoom: Personen, hier aan de grens aangekomen uit Antwerpen, deelen mede, dat te Antwerpen op bevel van de kommandatur, is aangeplakt, dat gedurende de eerstvolgende acht dagen niemand de stad Antwerpen zal mogen verlaten, noch in de stad zal worden toegelaten.

ENGELAND.

De Koning naar het front. - Historisch tooneel.

1110 (Van onzen eigen berichtgever.) LONDEN, 1 December. Bijaldien er geen censor geweest was, ik zou u reeds een veertien dagen geleden hebben gemeld dat het in de bedoeling van den Engelschen monarch lag, spoedig naar Frankrijk over te steken en daar moed te gaan inspreken aan de Britsche gewonden, die er in de hospitalen liggen en door zijn aanwezigheden zijn legers te velde nog meer op te wekken tot volhouden, en, kan 't
1115 zijn, overwinnen, tegenover den vijand des lands. Immers toen reeds werd mij door iemand, die geacht kan worden goed ingelicht te zijn, medegedeeld dat Koning George naar het front zou gaan. Maar natuurlijk, de zekerheid dat een dergelijke mededeeling, die nog voor het Engelsche publiek geheim werd gehouden, u toch niet door mijn telegram of in een brief zou hebben bereikt, als zijnde "taboo" in de oogen
1120 van den censor, deed mij de wetenschap maar voor mijzelf houden. Het blijkt thans dat mijn zegsman juist had gezien - de Koning is Zondag, zonder dat het publiek van iets af wist, naar Frankrijk gegaan en bevindt zich bij zijn soldaten. Als Zijne Majesteit zulks wenschen mocht, zal hij gemakkelijker gelegenheid vinden te Parijs een kijkje te gaan nemen dan zijn tegenstander Keizer Wilhelm II en mij dunkt, die wetenschap moet den Keizer en zijn generaals toch wel ietwat onaangenaam stemmen. Dag in, dag uit wordt tegenwoordig geschiedenis gemaakt, want het feit dat een Engelsche Koning naar het oorlogsterrein in Frankrijk ging, is van geschiedkundige beteekenis genoeg, ook al is Koning George V dan ook niet als zoovelen zijner voorgangers op den Britschen troon de zee overgegaan om zijn troepen aan te voeren in den strijd.
1125 De tijd ligt reeds ver achter ons dat Engelsche Koningen naar het vasteland ten oorlog gingen. Rekenen wij het bezoek van George II in Juni 1743 aan het slagveld te Noailles niet mede, omdat deze vorst in dien strijd meer optrad als vorst van Hannover dan als Britsch monarch, dan moeten wij feitelijk teruggaan tot de 16de eeuw, toen Henry VIII naar Frankrijk ging, als de laatste maal dat een Engelsch vorst daar heen trok als oorlogvoerend heerscher. Voor hem, in den tijd der Plantagenets, hebben vele Engelsche vorsten op Fransch grondgebied gestreden, omdat zij meenden de wettige heerschers van dat land te zijn - de bekende Konings-drama's van Shakespeare spreken er ons van. Thans is de geschiedenis veranderd; thans ging de Engelsche Koning naar de Fransche kusten als vriend en bondgenoot; wordt hij er ontvangen met eerbied en groote vriendschap, terwijl een eeuw geleden Frankrijk en zijn heerscher hier vervloekt werden. De tegenstelling zag ik gisteravond nog in beeld gebracht in den Kingsway-schouwburg waar het bekende kunstenaars-echtpaar Graewille Barker en Lillah Mc Carthy thans tooneelen uit Thomas Hardie's bekend werk "The Dynasts" te zien geven. Het is gansch wat anders dan een gewoon tooneel-drama, dat daar thans
1145 wordt getoond; feitelijk krijgen wij er een aanschouwelijke es in de algemeene geschiedenis van het begin der vorige eeuw, uit de dagen van den grooten Napoleon. Voor het scherm, aan een lezenaar voor de voetlichten komt "The Reader" in den persoon van den auteur Henry Ainley. Ter rechter- en linkerzijde van hem, ietwat hooger, gaan in hooge gestoelten de actices Esené Beringer en Carrie Haase zitten als de "Strophe" en "Antistrophe". Hij leest gedeelten uit Hardie's werk, zij reciteeren passende strophen en dan gaat telkens weer het scherm op en zien wij in beeld gebracht de episoden betrekking hebbende op den slag van Trafalgar; op de bewegingen der Engelsche troepen tegen Napoleon op het Spaansche schier-eiland; op Waterloo. Wij zien huiselijke tafereelen aan de Engelsche kust, waar de bevolking telkens een inval der Franschen vreest; wij zien Nelson in bevel op de "Victory"; wij zien hem nedervallen op het dek, getroffen door een vijandelijken kogel en daarna zijn treffend sterfbed in de eenvoudige kajuit van zijn admiraals-schip. Daarna die

Naspeuringen van Paul Theelen: 5 december 1914

wanhopige gerechten der Engelschen tegen de Fransche troepen in Spanje en het sneuvelen van Sir John Moore.

- 1160 Eindelijk, in het derde bedrijf eerst Brussel, waar op het bal van de Hertogin van Richmond, waar zich Wellington, de Prins van Oranje, de Hertog van Brunswijk bevinden, de tijding komt van Napoleons ontsnappen van Elba en diens oprukken naar België; daarna Napoleon en zijn maarschalcken, op de hoogten bij Waterloo ziende den slag, die tegen hem dreigt te keeren; Wellington en zijn generaals hun strategie
- 1165 uitwerkende; eindelijk, Napoleon alleen, wanhopig nu alles verloren is – het is geschiedenis, die wij belangstellend volgen, vooral nu. "The Dynasts" wordt op die wijze waardig uitgebeeld; de "Reddar" en de "Strophe" en "Antistrophe" zeggen keurig; het tafereel van Nelsons sterven, van Wellingtons optreden op het bal en later bij Waterloo vooral, zijn uitmuntend in de reeks tafereelen – maar hoe belangwekkend ook
- 1170 in deze dagen van oorlog en gezien in een Londenschen schouwburg, het is toch geen kunst die de menigte zal boeien -- de groote "men" gaat nu eenmaal niet naar den schouwburg voor een les historie, hoe boeiend de les ook zij. Maar de schouwburg-directies probeeren het nu van zelf langs elken weg om publiek te trekken. De bejaarde schrijver van "The Dynasts", Thomas Hardie, heeft voor deze opvoering een
- 1175 korten proloog geschreven; ik haal er de slotregels van aan, die luiden: "Therefore we have essayed te represent. By our faint means, event upon event That Europe saw a hundred years ago... – What matters that Napoleon was our foe? Fair France herself had no ambitious ends; And we are happy in a change that tends te make of nearest neighbours closest friends. Hoe zal de wereld er uit zien als men over een eeuw
- 1180 misschien een andere "Dynasts" zal vertoonen en hoe zal dan de proloog moeten zijn? Zal dan de naam van Wilhelm II inplaats van dien van Napoleon geschreven worden?

Een mijnenlegger.

- 1185 LONDEN, 4 Dec. (Reuter.) De Admiraliteit bericht, dat de "Berlin" dezer dagen te Drontheim aangekomen, ingericht was voor het leggen van mijnen. Het schip heeft thans echter geen mijnen aan boord en deze dus vermoedelijk op zee rondgestrooid. In verband met vroeger opgedane ervaringen worden de schepen dus opmerkzaam gemaakt op het groote gevaar. In wateren, die tot dusverre wegens hun groote diepte als veilig werden beschouwd, moet thans met groote voorzichtigheid worden gevaren.

- 1190 Het interview met Kitchener.

LONDEN, 4 Dec. (Reuter.) Het "Persbureau" bericht, dat het onderhoud van Kitchener met den Amerikaanschen schrijver Irwin Cobb (in ons vorig avondblad medegedeeld) verzonnen is.

- 1195 Nieuw-Zeeland en het moederland.

LONDEN, 4 Dec. (Reuter.) Massey, de eerste-minister van Nieuw-Zeeland, zeide in een nieuwen, welsprekenden oproep tot de Nieuw-Zeelanders, dat hun vrijgevigheid in het zenden van troepen en materiaal niet mag verminderen. Geen enkele oproeping, gedaan tot de weerbare mannen van Nieuw-Zeeland, mag onbeantwoord blijven.

1200

Het nieuwe Engelsche leger.

- 1205 LONDEN, 4 Dec. (Reuter.) De *Morning Post*, wijzende op de spotternijen van de Duitsche pers over het Engelsche leger, zegt, dat den vijand wel eens een zeer onaangename verrassing zou kunnen wachten. Allen, die iets weten van den oorlog en het leger van Kitchener en de territorialen zien, verklaren, dat zij nooit hadden kunnen denken, dat in zoo korten tijd zoo groote vorderingen gemaakt hadden kunnen worden. De mannen verlangen zoozeer naar het front te worden gezonden, dat zij in een week zooveel
- 1210 leeren als rekruten in vredestijd in een maand. De nieuwe troepen ontwikkelen zich met onbegrijpelijke snelheid. Er is een onafgebroken toevloed van rekruten en tot dusverre is het aanbod even groot ah de vraag en somtijds zelfs groter. De Duitschers gelooven het niet, maar zullen te gelegener tijd de waarheid leeren inzien.

- 1215 Engelsche persstemmen over de rede van den rijkskanselier.

LONDEN, 4 Dec. (Reuter.) De Britsche pers geeft in haar commentaren op de rede van Bethmann-Hollweg, haar verwondering te kennen, dat een man van zoo groote verantwoordelijkheid als hij, tegenover politici van alle partijen verklaringen heeft kunnen afleggen, welke, zelfs personen, die van de feiten slechte oppervlakkig op de

1220 hoogte zijn, niet konden misleiden.

Ofschoon de Rijkskanselier op Groot-Britannië de volle verantwoordelijkheid wentelt voor den oorlog, doet de Engelsche pers opmerken dat hij vergeet melding te maken van de verzekering, door Groot-Britannië in 1912 gegeven, dat een aanval tegen

Naspeuringen van Paul Theelen: 5 december 1914

1225 Duitschland geen deel uitmaakt, naar den geest noch naar de letter, van eenig verdrag, dat door Groot-Brittannië geteekend is en evenmin deel zal uitmaken van eenig verdrag, dat een onderwerp van dien aard beoogt. Doch een dergelijke verzekering was niet voldoende voor de Duitsche staatslieden, die eischten, dat Groot-Brittannië zich zou verbinden tot een absolute onzijdigheid.

1230 Toen Hollweg sprak over de vrijheid voor Duitschland om zich te ontwikkelen, bedoelde hij daarmede, dat Duitschland de vrije hand eischte om alle aanvallen te begaan, die het goeddacht, terwijl Groot-Brittannië gebonden zou blijven door de belofte van absolute onzijdigheid. Onze eenige gedragslijn zou moeten zijn dat wij onze vrienden mededeelden, dat wij hen zouden verlaten, terwijl Duitschland ophef zou maken van de hechtheid zijner eigen gevoelens van vriendschap.

1235 De bladen vragen, wat de gevolgen zouden zijn geweest van de zoo schandelijke kwade trouw onzerzijds. Deze zouden geweest zijn de ineenstorting van de Triple Entente en de totale vernietiging van het Europeesche evenwicht, hetwelk reeds de spil vormde van de Britsche politiek in het tijdperk van de Tudors en waar Pruisen aan te danken heeft, dat het menigmaal aan een totale vernietiging is ontkomen.

1240 De Engelsche vloot.

LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) De nieuwe opgave omtrent de samenstelling der vloot (Navy list) toont dat er nog al wat nieuwe schepen zijn bijgekomen, o.a. het slagschip "Canada".

1245 Joden in het leger.

Met waardeering maakt de "Times" melding van het feit, dat terwijl er bij het uitbraken van den oorlog ongeveer 500 joden in het Britsche leger dienden, dit aantal thans al meer dan 5000 bedraagt. Niet minder dan 450 joden nemen officiersplaatsen in. In het Canadeesche contingent alleen zijn er 200 joden, velen emigranten uit Roemenië en Rusland, die nu voor hun nieuw vaderland de wapens hebben opgevat. In Frankrijk dienen op het oogenblik in het expeditieleger 1000 joden.

1255 De voetbalquaestie.

Eergisteren werd bij Londen een conferentie gehouden ter behandeling van de vraag, of het raadzaam is of niet om tijdens den oorlog de voetbalwedstrijden voort te zetten. Gedelegeerden van de Engelsche, Schotsche, Iersche, Welsche voetbalbonden waren aanwezig. Besloten werd aan de nationale bonden te adviseeren de internationale wedstrijden voor dit seizoen op te geven. Men was verder van oordeel, dat er geen bewijzen zijn, dat het voetbalspel de recruteering belemmert. Integendeel meende men juist, dat het de recruteering aanmoedigde en daarom achtte men het, behalve dan voor de internationale wedstrijden, niet gewenscht het voetbalspel te schorsen. Bovendien achtte men het verkeerd, de arbeidende klassen van de Zaterdagmiddag-uitspanning te berooven.

1265 De "Times" voegt aan deze mededeeling toe, dat de voetbalautoriteiten bereid waren geweest het voetbalspel te staken, indien het departement van oorlog zich tegen de voortzetting had verklaard, maar de autoriteiten van het ministerie van oorlog wilden in geen opzicht een beslissend oordeel uitspreken.

1270 Opruiming in Ierland.

Omtrent het optreden van de politie tegen enkele Iersche bladen verneemt de "Times" nader, dat de politie bij alle courantenverkoopers te Dublin de exemplaren van de "Irish Freedom" heeft in beslag genomen. Ook in het bureau van het blad werden alle bladen geconfisqueerd.

1275 De drukkers van de "Irish Freedom", "Sinn Fein", "Ireland", de "Iris Worker", de "Irish Volunteer" en de "Leader" hebben de waarschuwing ontvangen dat ze als ze dingen drukken die onrust kunnen wekken of de recruteering kunnen bemoeilijken, bloot staan aan vervolging voor den krijgsraad en inbeslagneming van hun drukkerijen en materieel.

1280 De politie handelt in dit geval op last van de militaire overheid.

Alle wapens en munitie van welken aard ook die in Ierland worden ingevoerd, worden tegenwoordig door de politie in beslag genomen.

DUITSCHLAND.

1285 De Duitsche vredesvoorwaarden?

De correspondent van de *Times* te New-York weet te vertellen, dat, de heer Dernburg, de oud-minister, die thans mede de Duitsche belangen in de Vereenigde Staten behartigt, een formuleering zou hebben gegeven van de Duitsche vredesvoorwaarden. Volgens een artikel in de *Independent* zouden die voorwaarden de volgende zijn:

Naspeuringen van Paul Theelen: 5 december 1914

- 1290 I. Duitschland zou het niet verstandig achten eenig Europeesch gebied te annexeeren, maar zou alleen kleine grensverbeteringen willen aanbrengen met militaire bedoelingen, door zulk grensgebied te bezetten, dat getoond heeft een zwakke plaats te vormen in Duitschland's wapenrusting.
- 1295 II. België behoort geographisch tot het Duitse Rijk. Het beheerscht de monding van de grootste Duitse rivieren; Antwerpen is feitelijk een Duitse haven. Dat Antwerpen niet zou behooren tot Duitschland is een even groote anomalie als het zou zijn als Nieuw-Orleans in de Mississippi-delta van Louisiana zouden zijn uitgesloten, of indien New-York Engelsch was gebleven na den onafhankelijksoorlog. Bovendien België's tegenwoordig lot is geheel eigen schuld. Het was de vazal geworden van
- 1300 Engeland en Frankrijk. Daarom, al zou "waarschijnlijk" geen poging worden gedaan om België op te nemen in het Duitse Rijk naast Beieren, Wurtemberg en Saksen, om zijn niet Duitse bevolking, zou het toch zeker evenals Luxemburg, in de Duitse tolance worden opgenomen.
- 1305 III. De Belgische onzijdigheid, die een onmogelijkheid is gebleken, moet worden afgeschaft. De havens van België moeten voor altijd beveiligd worden tegen Britsche of Fransche invasie.
- 1310 IV. Daar Groot-Britannië de Noordzee heeft afgesloten, moet een mare liberum worden ingesteld. Engeland's theorie dat de zee zijn grens is en dat de geheele zee tot de driemijlsgrens der andere mogendheden, zijn gebied is, kan niet worden geduld. Daarom moeten de Kanaalkusten van Engeland, Nederland, België en Frankrijk zelfs in tijden van oorlog onzijdig zijn en de Amerikaansche en Duitse leer dat particulier eigendom in volle zee evenals particulier eigendom te land voor inbeslagneming gevrijwaard moet zijn, moet door alles naties worden aanvaard.
- 1315 V. Alle kabels moeten onzijdig worden verklaard.
- 1320 VI. Alle Duitse kolonies moeten worden teruggeven. Aan Duitschland moet met het oog op zijn toenemende bevolking nieuw gebied worden gegeven, geschikt voor de vestiging van blanken. De Monroeleer sluit het van Amerika uit, daarom moet het Marokko, verkrijgen, "indien dit voor het doel geschikt is".
- 1325 VII. Aan Duitschland moet de vrije hand worden gegeven in de ontwikkeling van zijn commercieele en industrieele betrekkingen met Turkije: zonder inmenging van buiten". Dat zou beteekenen dat Duitschland een invloedssfeer kreeg van de Perzische Golf tot de Dardanellen.
- 1330 VIII. De Japansche invloed in Mantsjoerije moet niet verder gaan.
- 1335 IX. Alle kleine natiën, zooals Finland, Polen en de Boeren in Zuid-Afrika, indien ze Duitschland ondersteunen, moeten het recht hebben over haar eigen lot te beschikken, terwijl Egypte desgewenscht aan Turkije moet worden teruggeven.
- 1340 Deze voorwaarden, aldus zou de heer Dernburg hierbij hebben gevoegd, zouden "de vredelievende bedoelingen vervullen, door Duitschland in de laatste 44 jaren gekoesterd". Zij toonen, naar hij meent, dat Duitschland niet streeft naar de wereldheerschappij, noch naar eenige overheersching in Europa niet in overeenstemming met de rechten van de 122 millioen Duitschers en Oostenrijkers.
- 1345 Gisteren hebben we melding gemaakt van een interview dat een Amerikaansch schrijver met lord Kitchener zou hebben gehad. Blijkens een mededeeling van het Britsche persbureau is dat interview verzonnen. Dat toont weer eens opnieuw, dat men met de artikelen en mededeelingen der Amerikaansche bladen voorzichtig moet zijn. En die voorzichtigheid is in dit geval zeker zeer op haar plaats. Er zijn al eens meer vredesdenkbeelden van den heer Dernburg in Amerikaansche bladen vermeld, waaraan de heer Dernburg onschuldig bleek te zijn. En de geographische fouten in het
- 1350 bovenstaande relaas, waarin de Schelde de grootste Duitse rivier wordt genoemd en van de Nederlandsche Kanaalkust wordt gesproken, doen vermoeden dat hier eerder een met de aardrijkskunde op vijandigen voet staande Amerikaansche journalist aan het woord is, dan de Duitse oud-minister van koloniën, Dernburg.
- 1355 Maar men kan niet weten... In dezen oorlog moet men niet al te angstvallig zijn, al ziet een bericht er ook wat onwaarschijnlijk uit, en daarom onthouden we onzen lezers ook de kennisneming van deze Duitse vredesvoorwaarden niet – al is de kans groot dat weer weldra een tegenspraak zal volgen.
- 1360 De bommen in de fabriek van Krupp.
- 1365 De "Frankf. Ztg." is gemachtigd het bericht tegen te spreken, dat door een Engelschen vlieger bommen op de fabriek van Krupp te Essen zijn geworpen. Dit bericht is onjuist en eveneens natuurlijk de uit Engeland daaraan verbonden mededeeling, dat dientengevolge in Berlijn groote opwinding heerscht. Uit de Nederlandsche bladen werd hierover voor het eerst iets gehoord.

TURKIJE.

In den Kaukasus.

1360 KONSTANTINOPEL, 4 Dec. (W. B.) Onze troepen behalen in de streek van de Tsjorok en van de Adsjartjak dagelijks nieuwe successen. In de richting van het noorden oprukkend, kwamen zij aan de Adsjartjak, marcheerden tot beoosten Batoem; van daar naar het oosten trekkend, kwamen zij in de streek van Ardagan. Bij het gevecht in de buurt van Ardagan maakten zij met andere wapens ook een machinegeweer buit. De Russen trokken terug op Ardagan.

1365 Griekenland en Turkije.

LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) De "Morning Post" verneemt uit Athene: De Grieksche gezant te Konstantinopel heeft gedreigd te zullen vertrekken, indien het Turksche dreigement om in de legatie een onderzoek in te stellen naar draadlooze installatie zou worden uitgevoerd. De grootvizier heeft verontschuldiging aangeboden.

1370

VEREENIGDE STATEN.

Levering van oorlogsbenodigdheden.

1375 LONDEN, 4 Dec. (Reuter.) De ambassadeur der Vereenigde Staten te Berlijn herinnerde in een onderhoud met een vertegenwoordiger van een te München verschijnend blad over de klachten van Duitschland omtrent de levering van benodigdheden aan de vijanden van Duitschland, dat een Duitsch schip in het begin van het jaar, terwijl de Amerikaansche regeering troepen in Mexico ontscheept, de Mexicaansche opstandelingen van oorlogsmunitie voorzag. Er was toen geen sprake van schending van de regeling der neutraliteit, door president Wilson gesteld, omdat leveranciers en koopers

1380 particulieren waren, die buiten controle van de regeering stonden. Deze particulieren zouden het thans ook wel aangenaam vinden aan Duitschland te verkoopen, de levering zou echter met moeilijkheden en gevaren verbonden zijn.

De opvatting in de Vereenigde Staten.

1385 LONDEN, 5 Dec. (Reuter.) De "Morning Post" meldt uit Washington: De "New-York Tribune" zegt dat de rede van den kanselier Bethmann Hollweg Duitschland in de oogen der wereld niet heeft kunnen rechtvaardigen. De "New-York Times" merkt op, dat het Amerikaansche publiek niet misleid kan worden, het is te goed op de hoogte van de feiten. De "Evening Post" klaagt dat de verantwoordelijkheid voor Duitschland om

1390 Oostenrijk te weerhouden belangrijk veel grooter was dan die van Engeland om Rusland in te toomen.

ZUID-AFRIKA.

De gevangenneming van De Wet.

1395 PRETORIA, 5 Dec. (Reuter.) Botha en Smuts ontvingen een stroom van telegrammen met gelukwensen niet de gevangenneming van De Wet, van openbare lichamen zoowel als van particulieren uit alle deelen van Zuid-Afrika. Door de vertegenwoordigers van Engelschen zoowel als Afrikaners wordt de hoop uitgesproken, dat de gevangenneming moge leiden tot een spoedige onderdrukking van het verzet.

1400

1405 JOHANNESBURG, 4 Dec. (Reuter's bijz. dienst.) Een merkwaardig verschijnsel bij de Wet's gevangenneming was de voortdurende vervolging door een motor-afdeeling; het was de taktiek van kolonel Brits de Wet tot de overgave te dwingen, zonder dat er levens bij verloren werden. Hoewel zij vaak binnen gewerschotsafstand waren, liet hij niet vuren, al zouden nu en dan de rebellen, na een gevecht waarin van beide zijden bloed gevloeid was, wel overmeesterd geworden zijn. Vele volgelingen van de Wet konden worden gevangen genomen toen zij lagen te slapen waar zij van het paard waren gevallen. Anderen wierpen alle kleedingstukken weg om het gewicht voor de paarden te verminderen. Na zes dagen van afmatting werden de rebellen een gemakkelijke prooi. De

1410 auto's kwamen binnen tweehonderd meter van de rebellen, en deze staken de witte vlag op. Sommigen wierpen de wapens neer, anderen vielen uit den zadel van vermoeidheid. De Wet zelf stak de handen op.

1415 De meerderheid van de gevangenen was zoo uitgeput, dat zij nergens meer belang in stelde. Eenige auto's moesten onbruikbaar worden achtergelaten in de Karroo, waar zij als gedenktekenen dienst kunnen doen van een der meest buitengewone vervolgingen in de geschiedenis.

1420 JOHANNESBURG, 4 Dec. (Reuters bijz. dienst.) De Wet rookte toen hij hier aankwam kalm zijn pijpje, maar hij zag er vermagerd en wat terneergedrukt uit. De Wet werd nadat hij van kolonel Swemmer en commandant Jordaan, die De Wet eigenlijk gevangen nam, afscheid had genomen, naar het fort overgebracht. In een interview verklaarde

1425 Swemmer, dat op de reis naar Johannesburg geen incidenten voorkwamen, behalve te Mafeking waar een groote menigte den gevangene uitjouwde. Toen De Wet, die door de komst der regeeringstroepen verrast werd, deze zag aankomen, trachtte hij nog te paard te springen en te vluchten, maar de hoeve was omsingeld en De Wet begreep dus het spel verloren te hebben.

Nederland en de oorlog.

Belgisch Spoorwegpersoneel.

1430 Men schrijft ons uit Roosendaal: Het beheer van de Belgische staatsspoor heeft een overeenkomst aangegaan met de Engelsche regeering, waarbij de bedienden van de Belgische spoor, vooral machinisten, stokers, wegwerkers en alle ambachtslieden werk kunnen krijgen. Hun vervoer met hunne familiën geschiedt gratis, terwijl zij voor hun vertrek hun achterstallig loon zullen ontvangen. In Engeland zullen zij dezelfde

1435 loonen genieten als door hen in België genoten. Volledige inlichtingen moeten gezonden worden aan den heer J. Moreau, sectie-overste, bestuurder der werkplaatsen van Antwerpen-Noord, thans te Roosendaal centrale werkplaats H. IJ. S. M.

Geen toegang.

1440 Onze correspondent te Oldenzaal schrijft ons: Hoe streng de Duitsche grensautoriteiten het bevel hunner militaire overheden, om geen Nederlanders in het Duitsche rijk toe te laten, die niet in het bezit zijn van een geheel naar de eischen ingericht buitenlandsch paspoort, opvolgen, kan blijken uit het volgende: Dezer dagen had de jaarlijksche inspectie (Strecke Revision) plaats van het op Duitsch

1445 grondgebied gelegen deel der spoorlijn Salzbergen-Almelo. Deze inspectie geschiedt steeds door spoorwegautoriteiten van de Königl. Eisenbahn Direction Münster, waaraan door het Duitsche spoorwegministerie een of meer hooge ambtenaren van andere spoorwegdirectiën worden toegevoegd. Deze autoriteiten worden ook steeds vergezeld van een of meer hoofdamttenaren der Holl. IJzeren Spoorweg Maatschappij, teneinde aan

1450 eerstgenoemden de gewenschte inlichtingen te kunnen verschaffen. Eén dezer hoofdamttenaren van de H. IJ. S. M., dezer dagen tot het begeleidend gezelschap behoorend, was echter niet in het bezit van een voorgeschreven paspoort, daar hij in de meening verkeerde, dat men hem in de gegeven omstandigheden te Bentheim den

1455 toegang tot het Duitsche grondgebied niet zou ontzeggen. Maar 't viel heel anders uit. Hij moest met den eerstvolgenden trein naar Nederland terugkeeren. Een beroep bij den Landraad baatte niet: de Landraad weigerde beslist, de gevraagde toestemming te verleen.

Postverkeer met Duitschland.

1460 Men schrijft ons uit Oldenzaal: Van een geregeld postverkeer tusschen Duitschland en Nederland via Oldenzaal (en omgekeerd) is thans geen sprake. Brieven uit naburige grensplaatsen zooals Gronau, Bentheim, enz., maken thans via Emmerik een reis, welke vier dagen duurt. Ook de postverbinding met Berlijn vice versa is al even treurig, terwijl brieven en andere

1465 correspondenties uit Leipzig b.v. in twee dagen de plaats hunner bestemming bereiken. Het posten van brieven of andere correspondenties uit Nederland in Duitschland, zooals weleer vaak gebeurde, komt thans niet meer voor, nu de militaire overheid te Munster op dit feit een gevangenisstraf van hoogstens één jaar heeft gesteld.

1470 Bergen op Zoom-Antwerpen. Hedenmorgen is de tram Bergen-op-Zoom-Antwerpen op de grens door de Duitsche autoriteiten aangehouden. Het verkeer Antwerpen langs dien weg is derhalve tot nader order gestaakt. Het aantal vluchtelingen neemt te Bergen-op-Zoom weder toe.

1475 **DE OORLOG.**
Op het Westelijk oorlogstoneel.

De strijd in België.

Onze bijzondere berichtgever seint uit Sluis d.d. 5 Dec.:

1480 "Het blijkt al meer en meer, dat de strijd aan de Yser het schrikbeeld van de Duitsche troepen geworden is. De manschappen, die van Brugge uit deze week in die richting werden gecommandeerd, kregen daarbij van hun officieren de mededeeling, dat het de laatste maal was, dat de overtocht geprobeerd zou worden. Inmiddels schijnt ook in de omgeving van Yperen nog hevig gevochten te worden. Woensdag zijn bij

1485 Oudenaarde meer dan 200 loslopende paarden aangetroffen. Van het centrum schijnt men eenige troepen te vervoeren naar het oosten. Eenige lange treinen met manschappen en veldartillerie vertrokken in de richting van Brugge. Dat de Duitschers overigens op alle gebeurlijkheden voorbereid zijn, toont de verbreeding van de bruggen tusschen

Naspeuringen van Paul Theelen: 5 december 1914

1490 Gent en Kortrijk, die thans zoodanig geconstrueerd zijn, dat er een groot troepenvervoer over kan plaats hebben. In de nabijheid van Zeebrugge wordt een sterke weermacht gehouden. De overtochten over de vaarten tusschen Brugge en de Nederlandsche grens zijn of vernield, of worden zeer streng bewaakt.

ENGELAND.

Spionitis.

1495 De oppositie en vooral dan de Jingos laten de Engelsche regeering geen rust en blijven volhouden, dat ze tegenover de spionnen niet met voldoende kracht optreedt. Dat blijkt nu weer uit een artikel in de "Daily Mail", waarin een medewerker vertelt, hoe hij op zeer gemakkelijke wijze van de militairen van de kustwacht aan de oostkust allerlei inlichtingen verkreeg, zonder dat deze spraakzame lieden hem kenden, en
1500 waarin hij uiteenzet hoe gemakkelijk men aan de oostkust kan spioneeren. De eenigszins feuilletonistische fantasie van den medewerker van de "Daily Mail", die op geheimzinnige wijze met lantaarns zag werken, mysterieuse schepen langs de kust zag varen en meer van dergelijke gevaarlijke dingen meende waar te nemen, zal zeker niet nalaten diepen indruk te maken op de regeering, die blijkens haar verklaringen in het
1505 parlement volkomen waakzaam is, maar tegen een al te overdreven spionnenvrees meende te moeten waarschuwen.

ZUID-AFRIKA.

De gevangenneming van De Wet.

1510 Met belangstelling mag worden verwacht welke houding de regeering thans tegen De Wet en zijn volgelingen zal aannemen. Hieromtrent is nog niets bekend, maar in Engeland natuurlijk houdt men zich ook met deze vraag bezig. Opmerkelijk is, dat terwijl in de "Daily Mail", Stephen Black de hoop uitspreekt dat, De Wet "de geslagen, gevallen en misleide vijand" edelmoedig zal worden behandeld, de correspondent van de "Daily
1515 Telegr." te Kaapstad meldend dat men in goedingelichte kringen in Zuid-Afrika volkomen vertrouwen heeft dat de regeering rechtvaardig en juist zal handelen, toch hierbij voegt, dat nu door de actie der rebellen eenige der voornaamste Hollandsche familiën in rouw zijn gedompeld, dat een factor zal zijn tegen onangepaste
1520 zachtmoedigheid.